

1.4.2009

Tässä numerossa:

Suomen finanssisektorin kannattavuus heikkenee, mutta tappionsietokyky varsin hyvä.....	3
Finanssikriisiin etsitään edelleen ratkaisuja, talouden laskusuhdanne tuo uusia haasteita	4
» Valtioiden ja keskuspankkien tuki vakautti maailman rahoitusmarkkinat, mutta epävarmuus riskien todellisesta suuruudesta vaikeuttaa luottamuksen palautumista	
» Finanssikriisi veti myös kansainvälisen talouskasvun jyrkkään laskuun, rahoitussektorin ongelmat hidastavat reaalityalouden elpymistä	
» Suomen rahoitusmarkkinat pysyneet toistaiseksi vakaina, kansantalous vajosi taantumaan muun maailman kanssa	
Suomalaiset pankit ovat vakavaraisia	6
» Suomen pankkisektorin vakavaraisuussuhdeluku nousi viimeisellä kvartaalilla 13,6 %:iin	
» Omien varojen vaateita laskee siirtyminen kehittyneisiin menetelmiin	
Finanssikriisi on heikentänyt vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta	9
» Finanssikriisin vaikutukset heijastuivat erityisesti työeläke- ja henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuuteen	
» Työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta sääntelevä poikkeuslaki astui voimaan joulukuussa 2008	
» Useiden henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta on vahvistettu pääomituksilla vuoden 2008 kuluessa	
» Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus on säilynyt finanssikriisistä huolimatta hyvällä tasolla	
» Vakuutustoiminnan toimintaympäristö tulee jatkumaan haastavana erityisesti markkinariskeihin herkästi reagoivien henki- ja työeläkevakuutusyhtiöiden osalta	
Finanssikriisi koettelee enenevästi myös suomalaisten pankkiryhmien tuloskuntoa	12
» Omaisuusarvojen raju lasku loka-joulukuussa näkyi sijoitus- ja vakuutustoiminnan tappioina	
» Korkokatteen vetoapu on jäämässä väliaikaiseksi, kun korot laskevat ja luotonkysyntä hidastuu	
» Seuraavina vuosina tuloskehitystä uhkaavat entistä enemmän myös luottotappiot	
Rahamarkkinakorkojen syöksyn aiheuttama korkoriski painaa pankkisektorin rahoituskatetta	18
» Korkoriskit uhkaavat heikentää talletuspankkien rahoituskatetta huomattavasti	
» Korkoriskit yksin eivät uhkaa pankkisektorin vakavaraisuutta	
Yritysten ja kotitalouksien ongelmaluotot kasvussa	22
» Ongelmaluottojen määrän odotetaan kasvavan selvästi kuluvana vuonna, luottokannan laatu heikentynyt	
» Pankkien arvonalentumiskirjaukset luotoista kasvussa	
» Talouden jyrkkä pudotus pahentaa velallisten asemaa matalasta korkotasosta huolimatta	
» Luottokannan kasvu hidastui vuositasolla vain hieman, mutta pudotus loppuvuonna oli jyrkkä	
Suomalaisten pankkien maksuvalmius on säilynyt hyvänä	25
» Suomalaisten talletuspankkien maksuvalmius säilynyt hyvänä vaikeasta markkinatilanteesta huolimatta	
» Markkinoiden likviditeetti heikkeni merkittävästi syksyllä, mutta on palautunut jonkin verran keskuspankkien ja valtioiden toimien seurauksena	
» Rakenteellinen rahoitusriski on kasvanut markkinaehtoisen rahoituksen maturiteettien lyhentyessä	
» Pitkäaikaisen markkinarahoituksen hinta pysynyt korkeana	
» Voimakas talletuskasvu paransi pankkien likviditeettiä	

1.4.2009

Rahastoyhtiöiden kannattavuus heikkeni	28
» Rahastomarkkinoilla kurssimuutokset ja lunastukset alensivat rahastopääomia	
» Rahastoyhtiöiden palkkiotuotot alenivat rahastopääomien laskun myötä heikentäen kannattavuutta	
» Rahastoyhtiöiden omien varojen määrä täytti edelleen lain vaatimukset	
Sijoituspalveluyritysten toimintaympäristö edelleen haasteellinen	29
» Kannattavuus heikentyi selvästi vertailuvuodesta	
» Kumulatiivinen tappiopuskuri pysynyt melko vakiona	
» Tuottokehityksen epävarmuus lisää paineita kulukontrolliin	
» Toimijoiden lukumäärä kasvaa edelleen	

1.4.2009

Suomen finanssisektorin kannattavuus heikkenee, mutta tappionsietokyky varsin hyvä

Finanssikriisillä suurimmat vaikutukset valvottavien sijoitustuottoihin

Yhdysvaltojen asuntoluottomarkkinoilta vuonna 2007 alkanut finanssikriisi johti viime vuoden aikana suuriin omaisuusarvojen laskuihin. Markkinoiden toimintahäiriöt näkyivät myös pankkien jälleenaeroituksessa. Epävarmuus markkinoilla jatkuu. Pitkäaikaisen markkinarahoituksen hankinta on vaikeaa niin pankeille kuin rahoitussektorin ulkopuolisille yrityksille.

Suomen finanssisektorilla kriisin suurimmat vaikutukset ovat tähän mennessä olleet niissä yrityksissä, joiden sijoitusomaisuus on altistunut markkinahintojen laskulle. Erityisesti työeläke- ja henkivakuutusyhtiöiden toimintapääomat ovat vähentyneet. Sijoitusten arvon lasku on näkynyt vahvasti myös niissä pankkiryhmittymissä, joilla on merkittävää henkivakuutusomaisuutta. Pankeille kriisi on heijastunut lisäksi rahoituskustannusten nousuna ja palkkiotuottojen laskuna.

Finanssikriisi on viime vuoden lopulta alkaen aiheuttanut nopean reaalityökalouden heikkenemisen globaalilla tasolla. Tulevaan talouskehitykseen liittyy suuri epävarmuus. Talouden taantumasta syvyydellä ja pituudella on jatkossa suuri vaikutus finanssisektorin kehitykseen. Reaalityökalouden heikko kehitys aiheuttaa pankeille niiden suurimmat riskit luottoriskien muodossa ja muille finanssisektorin yrityksille alenevien tuottojen ja omaisuusarvojen muodossa. Finanssisektorin toimivuus mahdollistaa puolestaan reaalityökalouden kasvun.

Suomen finanssisektori selviää talouden taantumasta, jos talous kehittyy perusennusteiden mukaisesti eivätkä pahimmat riskivaihtoehdot toteudu. Tappiollisia tuloksia voidaan kuitenkin nähdä jo perusskenaariokin toteutuessa. Pankkisektorin kannattavuus heikkenee selvästi, mutta pysyy kokonaisuutena voitollisena vuonna 2009. Luottotappiot nousevat selvästi, mutta nyt arvioidut kaksinkertaiset luottotappiot olisivat vasta noin puoli prosenttia luottokannasta. Vielä ollaan siis kaukana 1990-luvun pankkikriisin tasosta, jolloin luottotappiot olivat 3,7 % luottokannasta. Onneksi suomalaiset finanssisektorin yritykset tulivat kriisiin hyväkuntoisina. Vuosien aikana kerätyille puskureille on nyt käyttöä.

Kannattavuuden ylläpito jatkossa vaativaa

Finanssikriisi on jo heikentänyt valvottavien kannattavuutta. Pankkien liikevoitto supistui tuntuvasti edellisestä vuodesta. Vaikutukset näkyivät etenkin viime vuoden viimeiseltä neljännekseltä alkaen. Kehitys jatkui kuluvan vuoden kahden ensimmäisen kuukauden aikana samansuuntaisena. Sekä

korkokate että nettopalkkiotuotot supistuivat ja luottotappiot kasvoivat. Luottokanta ei myöskään kasvanut vuoden vaihteesta. Sen sijaan sijoitustoiminnan tuotot elpyivät hieman.

Viime vuonna sijoituspalveluyritysten tuotot putosivat ja jo 16 yhtiötä teki tappiollisen tuloksen. Rahastoyhtiöiden pääomat pienenevät selvästi ennen kaikkea osakekurssien laskun seurauksena.

Taloudellisen kasvun hidastuminen lisää rahoitusmarkkinoilla toimivien haasteita entisestään. Pankkien tuloksenteon uhkaksi muodostuu heikon tuottokehityksen jatkuminen. Pankkien kannattavuutta koettelee rahamarkkinakorkojen lasku, mikä supistaa pankkisektorin korkokatetta. Markkinaehtoisen rahoituksen noususta hinta syö myös osaltaan kannattavuutta. Lisäksi nykyisessä markkinatilanteessa palkkio- ja sijoitustuottojen lähtöiden löytäminen on vaikeaa. Tuottojen supistuminen ja luottotappioiden kasvu voivat johtaa siihen, että pankkisektorin liikevoitto alenee tuntuvasti viime vuodesta.

Vaativat ovat näkymät muillakin – sijoituspalveluyrityksillä, rahastoyhtiöillä ja koko vakuutussektorilla. Henkivakuutusyhtiöiden tulosta heikentää alhainen korkotasotaso, sillä merkittävä osa henkivakuutusyhtiöiden vastuuvälästä on nykyiseen korkotasoon nähden korkealla takuutuotolla olevia vakuutus sopimuksia. Vahinkovakuutus toiminnan maksutulo hiipunee taloudellisen aktiviteetin mukana.

Luottotappiot kasvavat moninkertaisiksi

Pankkien luottokannan laadun oletetaan heikkenevän kautta linjan - niin yksityisasiakkaissa kuin yritysluotoissa. Vielä toistaiseksi ongelmaluottojen määrä on kohtuullisen pieni, mutta se on kasvamassa nopeassa tahdissa. Viime vuosiin nähden luottotappioiden odotetaan kasvavan kaksinkertaisiksi - kolminkertaisiksi. Talouden taantuma näkyy luottotappioissa yleensä vuoden - kahden viiveellä, joten on todennäköistä, että luottotappiot kasvavat edelleen vuonna 2010.

Pääsääntöisesti luottotappioita odotetaan lähinnä yrityssektorista, mutta myös kotitalouksien maksukyky heikkenee talouden taantumassa. Toimialoista heikoimpina erottuvat jo nyt rakentaminen, maaliikenne sekä majoitus- ja ravitsemustoiminta. Kotitalouksien lainahoitotilannetta helpottavat vaihtuvakorkoiset lainat. Suomessa valtaosa asuntolainoista on vaihtuvakorkoisia, joten markkinakorkojen laskiessa lainahoitokustannukset pienenevät lyhyellä viiveellä.

1.4.2009

Valvottavien vakavaraisuus heikentynyt, mutta puskureita löytyy edelleen

Suomalaisten pankkien vakavaraisuus heikkeni viime vuonna, mutta on edelleen vähintäänkin kohtuullinen. Pankkisektorin yhteenlaskettu tappiopuskuri on n. 8,5 miljardia euroa. Tähän puskuriin joudutaan turvautumaan, jos pankkisektorin toiminnan tulos ennen luottotappioita jää pienemmäksi kuin kirjattavat luottotappiot. Suomalaisten pankkien tilanne on selvästi parempi kuin monen muun eurooppalaisen pankin. Siinä missä monet Euroopan maat ovat jo joutuneet tukemaan pankkejaan voimallisesti, suomalaiset pankit eivät ole tarvinneet lainkaan valtion tukea.

Vuoden 2009 alussa pankit ovat vakavaraisuutta parantaakseen leikanneet osinkojaan ja ilmoittaneet laskevan liikkeelle osakeantaja. Pankit pyrkivät huolehtimaan vakavaraisuuden säilyttämisestä hyvällä tasolla, jotta varainhankinnan kustannukset saadaan pysymään aisoissa.

Suomalaisten pankkien maksuvalmius on pysynyt hyvänä vaikeasta markkinatilanteesta huolimatta. Rakenteellinen rahoitusriski on kuitenkin noussut, koska pitkäaikaisen rahoituksen hankinta on edelleen vaikeaa ja rahoituksen maturiteetti on lyhentynyt.

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus on edelleen hyvällä tasolla, vaikkakin se on heikentynyt edellisestä vuodesta. Työeläke- ja henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus heikkeni selvästi lähinnä osakesijoitusten arvon laskun vuoksi. Erityisesti henki- ja työeläkevakuutusyhtiöt reagoivat herkästi sijoitusmarkkinoiden kehitykseen. Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus on vain tyydyttävällä tasolla, vaikka useita henkivakuutusyhtiöitä pääomitetiin vuoden kuluessa. Työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden laskentaa sääntöjä sen sijaan muutettiin poikkeuslailla. Lain tarkoituksena oli välttää osakkeiden pakkomyynti vaikeassa markkinatilanteessa. Laskentatavan vuoksi työeläkevakuutusyhtiöiden toimintapääoma nousi n. 5,1 miljardia euroa ja siten niiden keskimääräinen vakavaraisuus nousi hyvälle tasolle.

Suomessa varauduttu ennakoivasti pankkien luotonantokyvyn säilymiseen

Suomalaisten pankkien hyvä peruskannattavuus ja merkittävät vakavaraisuuspuskurit mahdollistavat normaalin pankkitoiminnan ja luotonannon jatkamisen ja siten Suomen talouskehityksen tukemisen. Riskien kasvu ja pankkien oman rahoituksen kallistuminen ovat kuitenkin johtaneet asiakasmarginaalien kasvuun ja pankkien kasvaneeseen varovaisuuteen luotonannossa. Hyvä luottoriskien hallinta onkin erittäin tärkeää, jotteivät riskit pääse uhkaamaan pankkien vakavaraisuutta. Tilanteen heikkenemiseen on varauduttu mahdollistamalla pankeille valtion

takauksen saaminen pitkäaikaiselle markkinarahoitukselle ja valmisteilla on pankkien pääomien vahvistaminen pääomilainalla. On tärkeää, että Suomessakin vakavaraisilla pankeilla on mahdollisuus hakea kyseisiä tukimuotoja niin kauan, että rahoitusmarkkinat toimivat normaalisti.

Lisätietoja antaa

osastopäällikkö Jukka Vesala, puhelin 010 831 5374.

Finanssikriisiin etsitään edelleen ratkaisuja, talouden laskusuhdanne tuo uusia haasteita

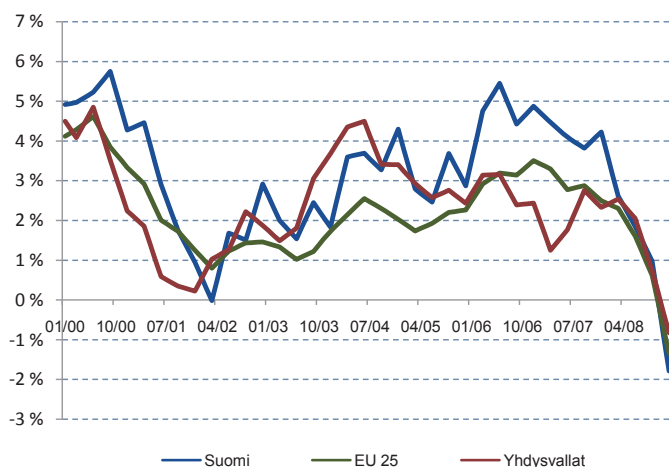
Finanssikriisi levinnyt reaalityöeläke- ja henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus heikkeni selvästi lähinnä osakesijoitusten arvon laskun vuoksi. Erityisesti henki- ja työeläkevakuutusyhtiöt reagoivat herkästi sijoitusmarkkinoiden kehitykseen. Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus on vain tyydyttävällä tasolla, vaikka useita henkivakuutusyhtiöitä pääomitetiin vuoden kuluessa. Työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden laskentaa sääntöjä sen sijaan muutettiin poikkeuslailla. Lain tarkoituksena oli välttää osakkeiden pakkomyynti vaikeassa markkinatilanteessa. Laskentatavan vuoksi työeläkevakuutusyhtiöiden toimintapääoma nousi n. 5,1 miljardia euroa ja siten niiden keskimääräinen vakavaraisuus nousi hyvälle tasolle.

Maailman rahoitusmarkkinoilla vuosi 2009 on alkanut poikkeuksellisen epävarmoissa tunnelmissa. Takana on vaikea, vuoden 2008 viimeinen neljännes, jolloin jo yli vuoden jatkunut finanssikriisi kärjistyi ja laajentui globaaliksi reaalityöeläke- ja henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus heikkeni selvästi lähinnä osakesijoitusten arvon laskun vuoksi. Erityisesti henki- ja työeläkevakuutusyhtiöt reagoivat herkästi sijoitusmarkkinoiden kehitykseen. Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus on vain tyydyttävällä tasolla, vaikka useita henkivakuutusyhtiöitä pääomitetiin vuoden kuluessa. Työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden laskentaa sääntöjä sen sijaan muutettiin poikkeuslailla. Lain tarkoituksena oli välttää osakkeiden pakkomyynti vaikeassa markkinatilanteessa. Laskentatavan vuoksi työeläkevakuutusyhtiöiden toimintapääoma nousi n. 5,1 miljardia euroa ja siten niiden keskimääräinen vakavaraisuus nousi hyvälle tasolle.

Samaan aikaan kun rahoitusmarkkinoiden vaikeudet jatkuvat, tilastot osoittavat yhä useamman kansantalouden ajautuneen taantumaan viime vuoden aikana. Valtioiden pankkien tukemiseen suunnittelemaat paketit ovatkin saaneet seurakseen reaalityöeläke- ja henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus heikkeni selvästi lähinnä osakesijoitusten arvon laskun vuoksi. Erityisesti henki- ja työeläkevakuutusyhtiöt reagoivat herkästi sijoitusmarkkinoiden kehitykseen. Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus on vain tyydyttävällä tasolla, vaikka useita henkivakuutusyhtiöitä pääomitetiin vuoden kuluessa. Työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden laskentaa sääntöjä sen sijaan muutettiin poikkeuslailla. Lain tarkoituksena oli välttää osakkeiden pakkomyynti vaikeassa markkinatilanteessa. Laskentatavan vuoksi työeläkevakuutusyhtiöiden toimintapääoma nousi n. 5,1 miljardia euroa ja siten niiden keskimääräinen vakavaraisuus nousi hyvälle tasolle.

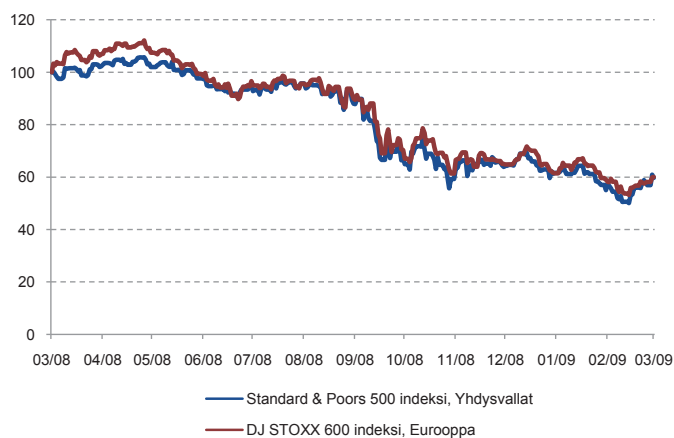
1.4.2009

Bruttokansantuotteen kehitys vuodesta 2000, kausitasoitettu vuosimuutos

Lähde: Tilastokeskus, Eurostat ja BEA.

Euroopan ja Yhdysvaltojen osakemarkkinoita kuvaavien indeksien kehitys edellisen 12kk aikana (24.3.2008=100)

Lähde: Bloomberg.

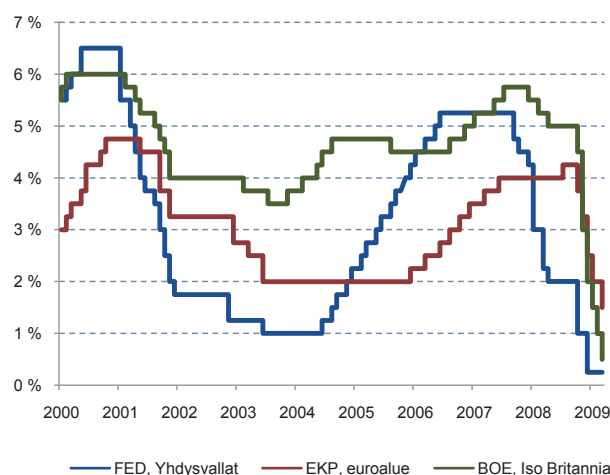
Talouden laskusuhdanteessa rahoitussektorin kannattavuutta painavat palvelujen kysynnän vähentyminen, luototappioiden lisääntyminen ja varallisuuserien käypien arvojen lasku. Myös finanssikriisin aikana tappioihin ja arvonalennuksiin keskeisesti vaikuttaneisiin, odottamattoman suuria riskejä sisältäviin sijoitustuotteisiin liittyy edelleen paljon epävarmuutta. Taloustilanteen heikentyessä esimerkiksi hoitamattomien asuntoluottojen ja yritysten konkurssien määrä lisääntyy, ja yhä useamman niihin sidotun rahoitusinstrumentin arvo laskee. Useiden tuotteiden monimutkainen rakenne ja poikkeuksellinen epävarmuus talouden kehityksestä vaikeuttavat sijoitusten arvon määrittämistä. Myös kehittyviin markkinoihin liittyvät riskit ovat kasvaneet merkittävästi. Monilla länsieurooppalaisilla pankeilla on huomattavia vastuita Keski- ja Itä-Euroopan kehittyvissä maissa, joiden talouden tilanne on vakavasti heikentynyt viime aikoina.

Rahoitusmarkkinoilla korot laskevat, mutta riskit hinnoitellaan korkealle

Osakemarkkinoilla koettiin viime vuoden lopulla hienoinen nousu rahoitusmarkkinoiden kriisin akuuteimman vaiheen jäätyä taakse. Vuodenvaihteessa pankkien uudet, odottamattoman suuret tappiot kuitenkin palauttivat epävarmuuden niiden rahoitusvarojen todellisista arvoista sekä pääoman ja valtioiden tuen riittävydestä. Kuluvan vuoden alkupuolella osakkeiden arvot laskivat jälleen valtioiden etsiessä ratkaisuja pankkien ongelmallisten omaisuuserien hoitamiseksi. Sijoittajien odotuksia tulevaisuudelta on painanut myös reaali talouden edelleen heikentynyt kehitys. Maaliskuussa arvelut suurten pankkien parantuneesta kannattavuudesta sekä tiedot Yhdysvaltojen uusista rahoitusmarkkinoiden tukitoimista käänsivät osakekurssit ainakin väliaikaiseen nousuun. Epävarmuus tulevaisuudesta on kuitenkin heijastunut markkinoille osakkeiden hintojen nopeina ja suurina vaihteluina kriisin aikana.

Rahamarkkinakorot ovat laskeneet viime syksyn huipultaan keskuspankkien rahapolitiikan voimakkaan keventämisen ja valtioiden pankkien varainhankinnalle antaman tuen seurauksena. Rahapolitiikan keventämisestä on tukenut keskeisten hyödykkeiden markkinahintojen lasku kysynnän heikentyessä, ja inflaatiohuolet ovat ajoittain vaihtuneet jopa deflaatiopelkoihin. Korokojen laskusta huolimatta rahoitusmarkkinoiden luotonanto ei ole elpynyt toivotulla tavalla ja monin paikoin ohjauksorkojen käyttö rahamarkkinoiden tukemiseksi rajoittuu niiden lähestyessä nolaa. Useat keskuspankit ovatkin lisänneet epätavanomaisten rahapoliittisten keinojen käyttöä luotonannon lisäämiseksi ja talouskasvun tukemiseksi. Rahan määrää taloudessa on pyritty kasvattamaan esimerkiksi asettamalla eksplisiittinen tavoite keskuspankin taseen kasvulle ja lisäämällä markkinoilta ostettavien rahoitusinstrumenttien valikoimaa.

Yhdysvaltojen, euroalueen ja Ison Britannian keskuspankkien keskeisimmät ohjaukskorot vuodesta 2000 alkaen

Lähde: Bloomberg ja EKP.

1.4.2009

Joukkovelkakirjamarkkinoilla hyvän luottoluokituksen omaavien yritysten emissiot olivat alkuvuonna poikkeuksellisenkin runsaita. Luottoriskin hinnoittelu on kuitenkin kriisin aikana noussut korkealle tasolle ja konkurssien määrän odotetaan lisääntyvän tänä vuonna. Näin ollen huonon luottokelpoisuuden omaavien yritysten rahoitusmahdollisuudet ovat heikot. Myös monen valtion velan hinta on noussut reaalityalouden heikentyessä ja tukipaketien kasvattaessa julkisen talouden taakkaa. Useiden valtioiden ennakoitaan ottavan huomattava määrä uutta velkaa kriisinhoidon kustannusten seurauksena.

Suomen rahoitusmarkkinat pysyneet vakaina, taantuman vaikutukset vielä edessä

Kansainvälisen ympäristön voimakkaat muutokset heijastuvat toki myös suomalaiseen finanssisektoriin. Keskeisinä viitekorkoina käytettyjen euribor-korkojen voimakas lasku vaikuttaa suoraan suomalaisista luotoista ja talletuksista maksettaviin korkoihin. Kansainvälisten velkamarkkinoiden jäätyessä viime vuoden lopulla suomalaisten yritysten rahoituksen kysyntä kotimaisista pankeista kasvoi voimakkaasti. Kansainvälisen pankkisektorin tavoin myös suomalaisten pankkien mahdollisuudet hankkia pitkäaikaista rahoitusta markkinoilta ovat vaikeutuneet kriisin aikana.

Merkittäväntä suomalaisen rahoitustoimialan kannalta kuitenkin lienee kotimaan reaalityaloudessa viime vuoden jälkimmäisellä puoliskolla tapahtunut käänne. Muun maailman tavoin, Suomen vienti kääntyi laskuun, luottamus tulevaisuuteen putosi jyrkästi ja talous ajautui taantumaan vuoden loppuun mennessä. Kysynnän ja tulevaisuuden näkyvien heiketessä yritysten irtisanomiset ja lomautukset ovat lisääntyneet. Asuntomarkkinat hidastuivat voimakkaasti viime vuoden lopussa ja kiinteistöjen hinnat kääntyivät laskuun. Kotimaan talouskehityksen heikentyminen vaikuttaa kielteisesti sekä finanssipalvelujen kysyntään että kuluttajien ja yritysten edellytyksiin vastata jo myönnettyistä sitoumuksista. Taantuman suurimmat vaikutukset konkurssien ja työttömyyden kautta asiakkaiden maksukykyyn, ja siten luottokannan laatuun, näkynevät kuitenkin viiveellä.

Lisätietoja antaa

rahoitusanalytikko Anton Tuomisalo,
puhelin 010 831 5321.

Suomalaiset pankit ovat vakavaraisia

Muutokset pankkisektorin¹ vakavaraisuudessa maltillisia

Vuoden 2008 ensimmäisestä kvartaalista alkaen kaikki pankit ovat soveltaneet Basel II:n säännöksiä. Omien varojen vaateiden laskemisessa käytetyt kehittyneet laskentamenetelmät, joita eräät suuret pankit käyttävät, tuottavat usein aikaisempaa (Basel I) alemman riskivaateen. Mitään suurta muutosta ei siirtyminen Basel II:een kuitenkaan ole vakavaraisuussuhdelukuihin aiheuttanut. Tämä johtuu osittain lattiasäännöistä, jotka koskevat riskivaateiden laskennassa kehittyneitä menetelmiä soveltavia pankkeja. Lattiasääntöjen mukaan riskipainotetut erät saivat laskea viime vuonna 90 %:iin siitä mitä ne olisivat Basel I -säännöin laskettuna. Tänä vuonna riskipainotetut erät voivat laskea vastaavasti 80 %:iin, minkä jälkeen rajoitukset eivät ole enää voimassa. Tämän lisäksi kehittyneitä menetelmiä otetaan käyttöön vähitellen. Vertailun helpottamiseksi on kuvioon 1 lisätty omavaraisuusaste, jonka laskenta ei ole muuttunut Basel II -uudistusten vuoksi.

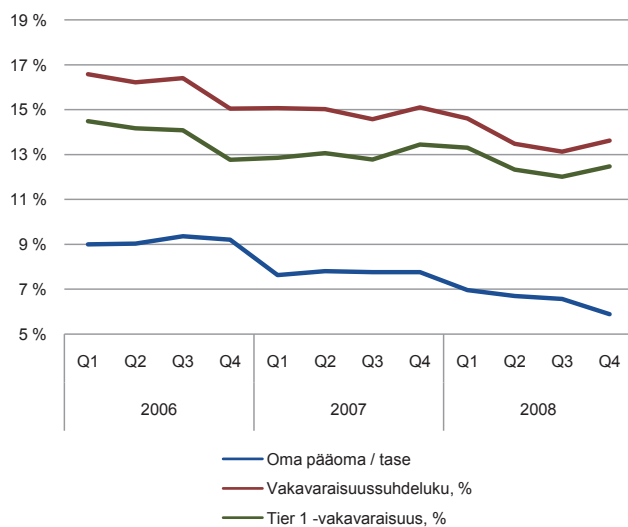
Suomalaisten pankkien/pankkiryhmittymien vakavaraisuudessa on isoja eroja vakavaraisuussuhdeluvun vaihdellessa 12 %:n ja 21,8 %:n välillä. Niiden vakavaraisuus on vähintäänkin kohtuullinen – myös kansainvälisesti katsottuna. Suomalaisten pankkien/pankkiryhmittymien vakavaraisuussuhdeluvut ylittävät selkeästi 8 %:n vähimmäisvaateen. Vähimmäisvaateen ylittävällä puskurilla katetaan mm. luottojen keskittymäriski, taseen korkoriski, liiketoimintariski ja taloudellisen toimintaympäristön heikkenemisen vaikutukset. Koko pankkisektorin pääomapuskurit olivat vuoden 2008 lopussa n. 8.5 mrd. euroa.

Pankkisektorin vakavaraisuussuhdeluvun pitkään jatkunut lasku on vuoden viimeisen kvartaalin aikana kääntynyt lievään nousuun. Koska omat varat ovat yli 90 %:sesti ensisijaisia omia varoja, on ensisijaisten omien varojen vakavaraisuussuhdeluvun kehitys hyvin samansuuntaista. Omien varojen määrä notkahti viime vuoden alkupuolella, mutta on päätenyt suurin piirtein lähtötasoiheen. Viimeisen kvartaalin nousun taustalla on mm. suunniteltujen osinkojen peruminen.

¹ Suomen vakavaraisuuslukuihin on laskettu kaikki kotimaiset talletuspankit sekä Suomessa toimivien ulkomaisten pankkien talletuspankkityttävät. Käytännössä Suomen aggregaattilukuja dominoi muutama pankkiryhmittymä. Nordea Pankki Suomen osuus pankkisektorin omista varoista ja omien varojen vaateesta on n. 50 %. Kolmen suurimman toimijan osuus pankkisektorin omista varoista ja omien varojen vaateesta on yli 90 %. Pienempien pankkien vakavaraisuussuhdeluvut ovat tyypillisesti isoja pankkeja korkeampia.

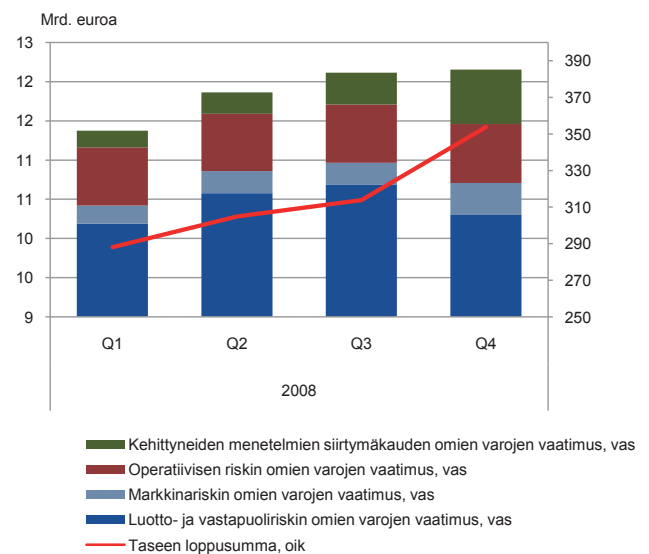
1.4.2009

Pankkisektorin vakavaraisuussuhdeluku, ensisijaisten omien varojen vakavaraisuussuhdeluku ja omavaraisuusaste

Lähde: Finanssivalvonta.

Pankkisektorin omien varojen vaateet ja taseen loppusumma

Lähde: Finanssivalvonta.

Omien varojen vaade on kasvanut vuoden aikana, jos kohta kasvu hidastui viimeisellä kvartaalilla. Vaateen kasvua selittää pitkälti pankkien taseiden kasvu. Tämä puolestaan ainakin osittain johtuu yritysluottojen lisääntymisestä, koska yrityksillä on ollut vaikeuksia saada markkinaehtoista rahoitusta. Tyypillisesti talouden taantuma lisää pankkien riskejä ja omien varojen vaateita.

Merkille pantavaa on, että vuoden aikana ja erityisesti viimeisellä kvartaalilla pankkisektorin tase on kasvanut huomattavasti vauhdikkaammin kuin omien varojen vaade. Taustalla vaikuttaa mm. eräiden pankkien siirtyminen kehittyneempiin luottoriskin vakavaraisuusvaateen laskentamenetelmiin, jolloin omien varojen vaade pienenee. Koska Nordea Pankki Suomen (NPS) osuus aggregaattin vaateesta ja omista varoista on noin puolet, selittävät juuri NPS:n omien varojen vaateen ja taseen muutokset pitkälti kehityksen. NPS:n kehitys ei kuitenkaan ole tyypillistä kaikille pankeille, koska NPS:n omien varojen vaateeseen vaikuttaa siirtyminen kehittyneempään luottoriskin laskentamenetelmään. Toisaalta NPS:n taseen kokoa on kasvattanut erityisesti korkojen viimeaikaisesta laskusta johtuva koronvaihtosopimusten tasearvojen nousu.

Omien varojen laatu säilyi hyvänä

Suomen pankkisektorilla omista varoista runsaat 90 % on ensisijaisia omia varoja ja niiden osuus kasvoi hiveneren vuoden alusta. Pääomalainojen osuus ensisijaisista varoista jäi alle 3 %:iin. Niiden määrä on vähentynyt hieman. Myös toissijaisten omien varojen osuus on laskenut hiveneren. Toissijaiset omat varat koostuvat lähinnä debentuurilainoista, joiden määrä on noussut.

Uutta omanpääomaneitoista rahoitusta suomalaiset pankit eivät hankkineet merkittäviä määriä viime vuonna. Osakeanneista tänä vuonna ovat ilmoittaneet Pohjola Pankki ja Nordea Pankki Suomen emoyhtiö. Monet pankit ovat leikanneet osinkojaan ja näin vahvistavat omia varojaan.

Luottoriskin omien varojen vaateet laskevat

Pankkien omien varojen vaadetta dominoi luottoriskivaade lähes 90 %:n osuudella. Yksittäisillä pankeilla/pankkiryhmillä vaateen osuus vaihtelee 98 ja 40 %:in välillä. Luottolaitoksia kannustetaan kehittämään riskienhallintaansa siten, että kehittyneempien menetelmien (sisäisten luottoluokituksen menetelmän, IRBA) tuottamat pääomavaatimukset ovat yleensä standardimenetelmän mukaisia vaateita alhaisemmat. Tästä syystä riskiltään keskimääräiselle luottosalkulle IRBA tuottaa alemman pääomavaateen kuin vähemmän kehittynyt standardimenetelmä.

Eräiden suurimpien pankkien siirtyminen käyttämään sisäisten luottoluokituksen menetelmää ja käytön laajentuminen uusiin vastuuryhmiin onkin alentanut luottoriskin pääomavaateita. Edellä mainitut lattiasäännöt kuitenkin jarruttavat vaateiden laskua. Sisäisten luottoluokituksen menetelmiä käyttävien pankkien pääomavaateet kuitenkin reagoivat taloudellisen tilanteen mukanaan tuomaan yritysten ja yksityishenkilöiden laskeviin luottoluokituksiin, joten on odotettavissa, että jatkossa pääomavaateet nousevat. Pankit, jotka käyttävät pääomavaateen laskennassa Basel II:n mukaista standardimenetelmää, eivät altistu vastaavalle pääomavaateen vaihtelulle.

1.4.2009

Markkinariskin omien varojen vaateet edelleen pieniä

Markkinariskin kattamiseksi vaadittavien omien varojen määrä on laskenut useimmilla valvottavilla vuoden 2008 jälkimmäisen puoliskon aikana. Koko sektorin yhteenlaskettu markkinariskin omien varojen vaade on kuitenkin kasvanut.

Vuosi 2008 jakautui selvästi kahteen osaan: alkuvuodesta vaateet kasvoivat ja loppuvuodesta laskivat. Osin riskejä pienennettiin tietoisesti, osin ne realisoituivat sijoitusten markkina-arvojen laskuina. Lasku ajoittui ennen kaikkea viimeiselle kvartaalille. Markkinariskivaateen osuus koko pankkisektorin omien varojen vaateesta on n. 3 %. Yksittäisillä pankeilla/pankkiryhmillä markkinariskin vaateen osuus omien varojen kokonaisvaateesta vaihtelee 0 ja 7 %:n välillä.

Kaupankäyntitoimintaa aktiivisesti harjoittavien pankkien markkinariskin omien varojen vaateet ovat pääsääntöisesti alle kaksi prosenttia omista varoista. Sijoituspalveluihin keskittyvillä pankeilla markkinariskien omien varojen vaateet ovat suhteellisesti suurempia kuin muilla talletuspankeilla, koska luotonantoa on vähemmän.

Operatiivisen riskin omien varojen vaade riippuvainen valvottavien toiminnan tuloksesta

Suurin osa valvottavista laskee operatiivisen riskin vakavaraisuusvaatimuksen perusmenetelmän mukaan, jolloin kolmen edellisen vuoden tilinpäätöksestä ns. tuottoindikaattoriin mukaan luettavien tuloslaskelman erien keskiarvoa painotetaan kertoimella 0,15. Kaksi suurta valvottavaa on ottanut käyttöön standardimenetelmän, jossa painokerroin vaihtelee liiketoiminta-alueittain. Kehittyntä menetelmää (AMA) käyttävät vain erään ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa olevat tytäryhtiöt.

Koska vakavaraisuusvaatimus määräytyy valvottavan toiminnan tuloksellisuuden mukaan, on odotettavissa, että yleisen taloudellisen kehityksen vaikutuksesta operatiivisen riskin pilari 1:n mukainen oman pääoman vaatimus tulee joissain valvottavissa laskemaan. Valvottavan koosta ja liiketoiminnan luonteesta riippuen operatiivisen riskin vakavaraisuusvaatimuksen suhteellinen osuus yhteenlasketusta omien varojen vaatimuksesta vaihtelee merkittävästi eli noin 2 ja 56 %:n välillä kokonaisvaatimuksesta. Keskimäärin osuus on runsaat 6 %.

Myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuuden muutokset maltillisia

Suomessa toimii kolme suomalaista rahoitus- ja vakuutusryhmittymää, joista kaksi on rahoituspainotteista ja yksi vakuutuspainotteinen. Rahoituspainotteisia ryhmittymiä ovat Aktia ja OP-Pohjola-ryhmä. Vakuutuspainotteinen ryhmittymä on Tapiola.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymä muodostuu, kun samassa konsernissa on sekä pankki- että vakuutustoimintaa. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymiin kuuluvat pankit, sijoituspalveluyritykset ja vakuutusyhtiöt laskevat yhtiökohtaiset vakavaraisuusluvut normaalisti kutakin yhtiötä koskevien sektorikohtaisten säännösten mukaisesti. Tämän lisäksi rahoitus- ja vakuutusryhmittymiin kohdistuvaan lisävalvontaan kuuluu myös ryhmittymäkohtaisen vakavaraisuussuhdeluvun laskeminen. Tällä pyritään varmistamaan, että ryhmittymä on vakavarainen myös kokonaisuutena.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuussuhdeluku saadaan vertaamalla ryhmittymän omia varoja suhteessa ryhmittymän riskeihin perustuvaan omien varojen vähimmäisvaatimukseen. Vakavaraisuussuhdeluvun tulee olla vähintään 1. Yleisesti voidaan todeta, että vakuutuspainotteisten ryhmittymien vakavaraisuusluvut ovat taipuvaisia olemaan korkeampia kuin pankkipainotteisten ryhmittymien. Tämä johtuu pankki- ja vakuutuspuolen erilaisista vakavaraisuusvaatimuksista, vaikka ryhmittymätason laskenta onkin yhtenäistetty.

Pankkitoiminnan osuus kaikkien ryhmittymien omien varojen vaateesta on noin 84 %. Jäljelle jäävä 16 % jakautuu puoliksi henki- ja vahinkovakuutustoiminnan kesken. Ryhmittymien aggregaattitason vakavaraisuus heikentyi lievästi loppuvuoden aikana ja joulukuun 2008 lopussa vakavaraisuussuhdeluku oli 1,5 (kesäkuun lopussa 1,6). Tämä tarkoittaa, että rahoitus- ja vakuutusryhmittymillä on omia varoja 1,5-kertaisesti verrattuna laissa vaadittuun vähimmäismäärään. Aggregaattitasolla heikennys johtui lähinnä omien varojen pienenemisestä omien varojen vaateen pysyessä lähes ennallaan. Omien varojen pienenemisen aiheutti sijoitusten arvonalennusten kirjaaminen taseeseen käyvän arvonrahastoon, jonka negatiivinen arvo vähennetään toissijaisista omista varoista.

Lisätietoja antaa

rahoitusanalyttikko Janne Kainu,
puhelin 010 831 5369.

1.4.2009

Finanssikriisi on heikentänyt vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta

Finanssikriisi johti työeläkevakuutusyhtiöitä koskevan poikkeuslain säätämiseen

Työeläkevakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu toimintapääoma laski vuoden alusta lähes 50 prosenttia noin 9,0 miljardiin euroon. Eläkesäätiöiden toimintapääoma väheni noin 44 prosenttia ja eläkekassojen toimintapääoma aleni vastaavasti noin 29 prosenttia.

Joulukuussa 2008 hyväksyttiin poikkeuslaki, jonka seurauksena työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuusasema parani merkittävästi. Poikkeuslain johdosta tilanteen 30.9.2008 tiedoilla arvioituna työeläkevakuutusyhtiöiden toimintapääomat suhteessa vastuuelkaan kasvoivat keskimäärin noin 8,7 prosenttiyksikköä ja vakavaraisuusvaatimus eli toimintapääoman vähimmäismäärä suhteessa vastuuelkaan aleni keskimäärin 4,2 prosenttiyksikköä.

Työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuus oli vuoden 2008 lopussa poikkeuslain johdosta hyvällä tasolla. Työeläkevakuutusyhtiöiden haasteena on saada sijoitusomaisuus tuottamaan vaikeassa sijoitusmarkkinatilanteessa poikkeuslain ollessa voimassa vuoden 2010 loppuun saakka.

Heikko sijoitustoiminnan tuottotaso alensi henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta

Henkivakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu toimintapääoma on laskenut vuoden alusta 35 prosenttia noin 2,7 miljardiin euroon. Henkivakuutusyhtiöiden keskimääräinen vakavaraisuus on pysynyt tyydyttävällä tasolla useisiin yhtiöihin tehtyjen lisäpääomistusten ansiosta.

Sijoitusmarkkinoiden epävakaus tulee todennäköisesti edelleen heijastumaan olennaisesti henkivakuutustoimintaan. Sijoitussidonnaisten tuotteiden kysyntä tulee jatkuamaan heikkona myös kuluvana vuonna. Käynnissä oleva henkivakuutustoimintaan liittyvä verotuskeskustelu vaikuttaa myös osaltaan henkivakuutustuotteiden kysyntään.

Useissa henkivakuutusyhtiöissä merkittävä osa vanhemmasta vakuutuskannasta sisältää korkealla laskuperustekorolla myönnettyjä vakuutuksia. Vuoden 2007 lopussa 4,25 ja 4,50 % laskuperustekorolla myönnettyjen vakuutusten yhteenlaskettu vastuuelka oli noin 11 miljardia euroa ja vastaavasti 3,50 % laskuperustekorollisten vakuutusten vastuuelka oli lähes 7 miljardia euroa (vuoden 2008 tiedot eivät ole valmiita). Laskuperuste-

koron määrittellessä sijoitettujen varojen vähimmäistuotovaatimuksen asettaa nykyinen sijoitusmarkkinaympäristö henkivakuutusyhtiöille merkittävän haasteen.

Sijoitustoiminnan romahduksen vaikutukset vähäisimmät vahinkovakuutusyhtiöissä

Vahinkovakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu toimintapääoma on laskenut noin 21 prosenttia vuoden alusta 1,8 miljardiin euroon. Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus on laskusta huolimatta säilynyt hyvällä tasolla lähinnä hyvätasoisien vakuutusteknisen kannattavuuden sekä sijoitustoiminnan pienemmän painotuksen vuoksi.

Vahinkovakuutustoiminnan maksutulon kasvu on tasaantunut. Vahinkovakuutustuotteiden kysynnän kehityksen ollessa pitkälti riippuvainen taloudellisen aktiviteetin kehityksestä maksutulon kasvu tulee hiipumaan edelleen kuluvana vuonna.

Finanssivalvonnan tietojen mukaan kaikki vakuutusyhtiöt täyttävät lain asettamat toimintapääomavaatimukset.

Lisätietoja antaa

tarkastusyksikön päällikkö Risto Poikajärvi, puhelin 010 831 5510.

MÄÄRITELMÄ

*Toimintapääoma = Varojen ja velkojen erotus.
Varat arvostetaan käypään arvoon.*

1.4.2009

Vakavaraisuustilasto

Vahinkovakuutusyhtiöt (1.000 euro)	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	30.9.2008	31.12.2008
Oma pääoma	1 486 734	1 465 192	1 686 290	1 496 420	1 387 340
Pääomalainat	105 000	105 000	65 000	115 000	115 000
Toimintapääoma	2 180 927	2 064 213	2 243 687	1 908 362	1 759 695
Vakavaraisuuspääoma	3 791 800	3 813 876	4 184 187	3 941 032	3 783 721
Vastuuelka ilman tasoitusmäärää	6 414 048	6 780 307	7 047 738	7 572 816	7 317 213
Toimintapääoma vähimmäismäärästä					
Yhteenlaskettu	388,7 %	353,9 %	374,8 %	314,9 %	288,5 %
Alin	127,5 %	120,6 %	111,1 %	105,5 %	122,1 %
Vakavaraisuuspääoma vastuuelasta (vakavaraisuusaste)					
Yhteenlaskettu	59,1 %	56,2 %	59,4 %	55,6 %	51,8 %
Alin	21,9 %	24,0 %	28,3 %	22,5 %	21,9 %
Vakavaraisuuspääoma 12 kk. vakuutusmaksutuotoista (vastuunkantokyky)					
Yhteenlaskettu	136,3 %	132,0 %	145,7 %	142,5 %	126,9 %
Alin*	32,2 %	32,4 %	37,0 %	39,1 %	36,8 %

* poislukien run-off, jälleenvakuutusyhtiöt

Henkivakuutusyhtiöt (1.000 euro)	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	30.9.2008	31.12.2008
Oma pääoma	2 135 462	2 087 939	2 126 875	1 849 426	1 475 337
Pääomalainat	292 506	304 808	302 787	302 846	357 865
Toimintapääoma	4 571 959	4 726 787	4 095 536	2 686 080	2 665 383
Vakavaraisuuspääoma	4 714 829	4 892 692	4 274 157	2 870 301	2 864 809
Vastuuelka*	24 745 896	25 433 511	25 932 408	25 185 914	24 466 005
Toimintapääoma vähimmäismäärästä					
Yhteenlaskettu	422,2 %	423,2 %	358,8 %	239,9 %	242,9 %
Alin	253,1 %	270,3 %	226,9 %	144,8 %	124,6 %
Vakavaraisuuspääoma vastuuelasta (vakavaraisuusaste)					
Yhteenlaskettu	19,1 %	19,2 %	16,5 %	11,4 %	11,7 %
Alin	11,3 %	11,5 %	10,5 %	7,0 %	6,2 %

* Vastuuelka vähennettynä tasoitusmäärällä ja 75 % sijoitussidonnaisesta vastuuelasta

Työeläkevakuutusyhtiöt (1.000 euro)	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	30.9.2008	31.12.2008
Oma pääoma	269 961	295 078	310 647	317 097	325 027
Toimintapääoma	14 650 493	17 107 026	17 662 713	9 122 944	8 951 904
Vastuuelka	50 396 514	54 666 611	59 007 480	62 811 627	58 357 485
Toimintapääoma vähimmäismäärästä **					
Yhteenlaskettu	371,4 %	338,1 %	289,7 %	209,5 %	767,0 %
Alin	310,4 %	262,4 %	249,6 %	201,0 %	644,1 %
Toimintapääoma vastuuelasta (vakavaraisuusaste)					
Yhteenlaskettu	29,1 %	31,3 %	29,9 %	14,5 %	15,3 %
Alin	24,1 %	24,3 %	21,3 %	9,7 %	12,9 %
Toimintapääoma vakavaraisuusraja					
Yhteenlaskettu	247,6 %	225,4 %	193,1 %	139,7 %	244,5 %
Alin	206,9 %	174,9 %	166,4 %	134,0 %	199,4 %

** Ajalta ennen 22.12.2008 työeläkevakuutusyhtiöiden toimintapääoman vähimmäismäärävaatimus on 2/3 vakavaraisuusraja ja TyEL-säätiöillä ja -kassoilla 1/3 vakavaraisuusraja. Ajanjaksona 22.12.2008 - 31.12.2010 vähimmäismäärävaatimus on poikkeuksellisesti työeläkevakuutus-yhtiöillä 2 % ja TyEL-eläkesäätiöillä ja -kassoilla 1 % vakavaraisuusrajan perusteena olevasta vastuuelasta.

1.4.2009

Vakavaraisuustilasto

Eläkekassat (1.000 euro)	31.12.2006	30.6.2007	31.12.2007	30.6.2008	31.12.2008
Toimintapääoma	806 762	853 283	851 521	676 387	605 347
Toimintapääoma vähimmäismäärästä**					
Yhteenlaskettu	991,8 %	877,0 %	828,0 %	789,3 %	2985,1 %
Alin	694,7 %	488,4 %	300,0 %	493,2 %	839,0 %
Toimintapääoma vastuuvelasta (vakavaraisuusaste)					
Yhteenlaskettu	43,7 %	41,8 %	40,5 %	30,8 %	29,9 %
Alin	19,8 %	17,5 %	8,6 %	8,2 %	8,4 %
Toimintapääoma vakavaraisuusrajasta					
Yhteenlaskettu	330,6 %	292,3 %	276,0 %	263,1 %	397,2 %
Alin	231,6 %	162,8 %	100,0 %	164,4 %	141,1 %

Eläkesäätiöt (1.000 euro)	31.12.2006	30.6.2007	31.12.2007	30.6.2008	31.12.2008
Toimintapääoma	1 312 907	1 361 378	1 286 570	917 656	715 967
Toimintapääoma vähimmäismäärästä**					
Yhteenlaskettu	993,5 %	815,2 %	816,3 %	812,9 %	2255,2 %
Alin	513,7 %	366,9 %	362,7 %	280,4 %	950,9 %
Toimintapääoma eläkevastuusta (vakavaraisuusaste)					
Yhteenlaskettu	32,5 %	32,3 %	31,4 %	26,8 %	22,5 %
Alin	4,5 %	7,4 %	7,3 %	7,0 %	9,5 %
Toimintapääoma vakavaraisuusrajasta					
Yhteenlaskettu	331,2 %	271,7 %	272,1 %	271,0 %	351,7 %
Alin	171,2 %	122,3 %	120,9 %	93,5 %	101,6 %

** Ajalta ennen 22.12.2008 työeläkevakuutusyhtiöiden toimintapääoman vähimmäismäärävaatimus on 2/3 vakavaraisuusrajasta ja TyEL-säätiöillä ja -kassoilla 1/3 vakavaraisuusrajasta.

Aikana 22.12.2008 - 31.12.2010 vähimmäismäärävaatimus on poikkeuksellisesti työeläkevakuutusyhtiöillä 2 % ja TyEL-eläkesäätiöillä ja -kassoilla 1 % vakavaraisuusrajan perusteena olevasta vastuuvelasta.

Lähde: Finanssivalvonta.

Tilastolähteet 31.12.2008:

- Vakuutusosakeyhtiö Pankavara
- Vakuutusosakeyhtiö Garantia
- Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö
- Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag

Tilastoissa on huomioitu seuraavat vakuutusyhtiöt:**Vahinkovakuutusyhtiöt:**

- A-Vakuutus Oy
- Aktia Vahinkovakuutus Oy
- Alma Vakuutus Oy
- Försäkringsaktiebolaget Alandia
- If Vahinkovakuutusyhtiö Oy
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Palonvara
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva
- Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiö
- Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö
- Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö
- Pohjola Vakuutus Oy
- Redarnas Ömsesidiga Försäkringsbolag
- Spruce Vakuutus Oy
- Vakuutusosakeyhtiö Bothnia International
- Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen
- Vakuutusosakeyhtiö IngoNord

Henkivakuutusyhtiöt:

- Aktia Henkivakuutus Oy
- Försäkringsaktiebolaget Liv-Alandia
- Henkivakuutusosakeyhtiö Duo
- Henkivakuutusosakeyhtiö Retro
- Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi
- Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva
- Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö
- Nordea Henkivakuutus Suomi Oy
- OP-Henkivakuutus Oy
- Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia
- Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiola

1.4.2009

Työeläkevakuutusyhtiöt:

- Eläkevakuutusosakeyhtiö Veritas
- Försäkringsaktiebolaget Pensions-Alandia
- Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Etera
- Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen
- Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiola
- Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma
- Keskinäinen vakuutusyhtiö Eläke-Fennia

Eläkesäätiöt:

- ABB Eläkesäätiö
- Alkon Eläkesäätiö
- Atoy Oy:n Eläkesäätiö
- Eläkesäätiö Polaris Pensionsstiftelse
- Evli-konsernin Yhteiseläkesäätiö
- Fujitsu-yhtiöiden Eläkesäätiö
- Honeywell Oy:n Henkilökunnan Eläkesäätiö
- Kemira GrowHow Oyj:n Eläkesäätiö
- Kemiran Eläkesäätiö
- Kontinon Yhteiseläkesäätiö
- Kymin Eläkesäätiö
- L-Fashion Group Oy:n Eläkesäätiö
- Maataloustuottajain Eläkesäätiö
- Neste Oil Eläkesäätiö
- Oriolan Eläkesäätiö
- Orionin Eläkesäätiö
- Oy Shell Ab:n Eläkesäätiö
- PlusTerveys Eläkesäätiö
- Rautaruukin Eläkesäätiö
- Soneran Eläkesäätiö
- Talentum-konsernin yhteiseläkesäätiö
- Tamrock Oy:n Eläkesäätiö
- Teboilin Eläkesäätiö
- VR Eläkesäätiö
- WSOY:n Eläkesäätiö
- Yleisradion Eläkesäätiö

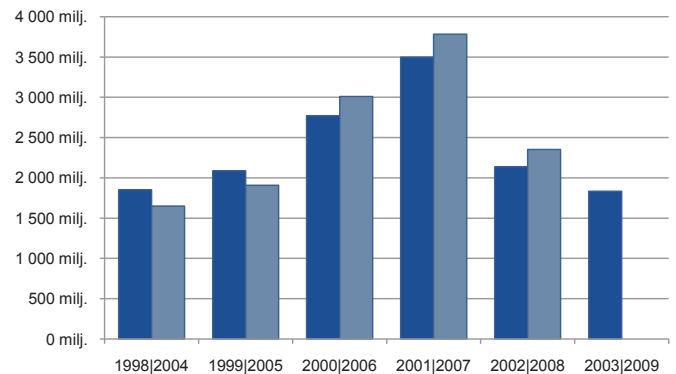
Eläkekassat:

- Apteekkien Eläkekassa
- Eläkekassa Verso
- Keskon Eläkekassa
- Liikennepalveluajon Eläkekassa Viabek
- OP-Eläkekassa
- Turkistarhaajien Eläkekassa
- Valion Eläkekassa
- Yrittäjien Eläkekassa Oma

Finanssikriisi koettelee enenevästi myös suomalaisten pankkiryhmien tulokuntoa**Käänte pankkiryhmien kannattavuudessa**

Vuosien 2004–2007 ajan parantuneet pankkiryhmien tulokset kääntyivät viime vuoden aikana nopeaan laskuun. Eniten kannattavuutta heikensivät sijoitusten käypien arvojen lasku sekä luottotappioiden lisääntyminen.

Pudotusta toisaalta vaimensivat yritysluottojen kysynnän lisäys ja syyskuun alkuun saakka kestänyt viitekorkojen nousu. Kun finanssikriisi syyskuussa kärjistyi, kääntyivät korot jyrkkään laskuun, ja loppusyksyllä myös yritysluottojen kasvupiikki vaikutti olevan ohi. Pankkien tämän ja ensi vuoden kannattavuusnäkyviä kasvavien luottotappioiden ohella synkentäkin se, että korkokatteen tuki pankkien tuloksille vähenee.

Suomalaisten pankkien liikevoitto 1998–2008¹

Lähde: Finanssivalvonta.

Tulosten lasku jyrkkäni loka-joulukuussa

Finanssikriisin syvenemisellä viime syyskuussa oli huomattava vaikutus suomalaispankkien koko tilikauden tuloksiin. Pankkiryhmien yhteenlaskettu tilikauden liikevoitto supistui viime vuonna lähes 40 % (2 351 milj. euroon) vuodesta 2007, mutta oli viimeisellä neljänneksellä enää alle puolet edellisvuoden loka-joulukuusta.

¹ Pankkisektorin rakenteessa on tapahtunut lukuisia muutoksia vuosina 1998–2008, eivätkä luvut siksi ole suoraan vertailukelpoisia. Erityisesti vuosien 2001 ja 2003 välisenä aikana suomalainen pankkitoiminta ei todellisuudessa kerryttänyt liikevoittoa niin paljon kuin kuvio esittää. Vuonna 2002 ja osittain myös vuosina 2001 ja 2003 Nordean muiden pohjoismaiden toimintoja yhdisteltiin Nordea Pankki Suomi -konserniin.

1.4.2009

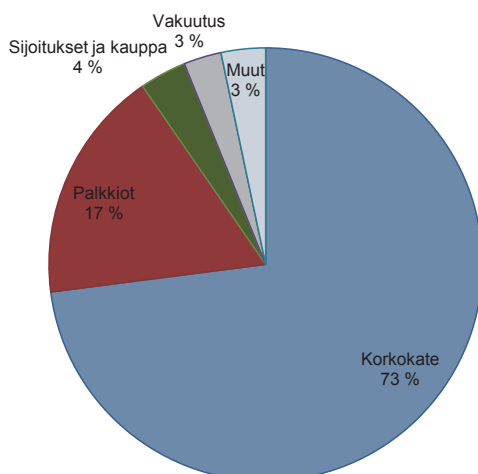
Yritysluottojen kysyntä ja korkojen nousu vahvistivat korkokatetta

Markkinakorkojen nousu, yritysten kääntymisen rahoitustarpeissaan pankkien puoleen ja ulkomaisten rahoittajien väheneminen johti johdannaistuotoista puhdistetun korkokatteen 25 % vuosikasvuun. Viimeinen neljännes oli jopa kolmanneksen vuoden 2007 loppua parempi.

Omaisusarvojen lasku puolitti muut tuotot

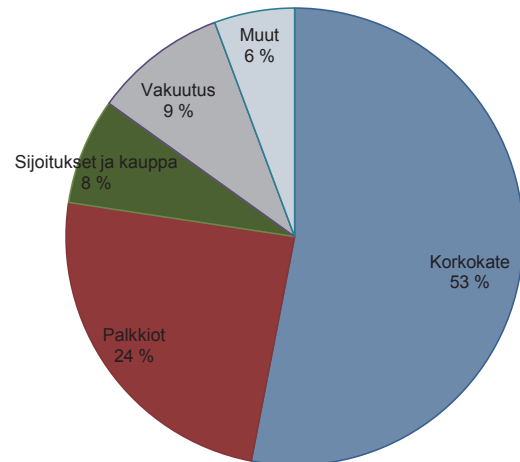
Korkokatteen kehitystä enemmän tuloksiin vaikuttivat muut tuotot, jotka laskivat koko vuonna noin 50 % (1 656 milj. euroon) ja viimeisellä neljänneksellä noin 70 % (127 milj. euroon) edellisvuoteen nähden. Nettopalkkiot supistuivat vuoden aikana noin viidenneksen (1 066 milj. euroon), mutta loka-joulukuussa lähes puolet (204 milj. euroon) vuoden 2007 ennätyslukemista. Heikointa tuottokehitys oli kuitenkin pankkien sijoitustoiminnassa ja finanssiryhmittymien henkivakuutusyksiköissä. Henkivakuutustoiminnan edellisvuoden 190 milj. euron nettotuotto kääntyi viime vuonna 173 milj. euron tappioksi. Koko tappio syntyi käytännössä vuoden viimeisellä neljänneksellä. Arvopaperikauppa oli 87 milj. euroa tappiollista (laskua 138 %), josta 53 milj. euroa viimeisellä neljänneksellä. Lisäksi pankkiryhmien käyvän arvon rahastojen negatiivinen arvo kasvoi vuoden aikana lähes 600 milj. euroa. Käyvän arvon rahaston laskulla on kuitenkin tulosvaikutus vasta kun arvonalentuminen on katsottava pysyväksi.

Pankkien tuotot 2008

Lähde: Finanssivalvonta.

Pankkien tuotot 2005-2008

Lähde: Finanssivalvonta.

Luottotappiot kolminkertaistuivat ja kulujen kasvu jatkui nopeana

Luottotappiot nousivat viime vuonna pitkästä ajasta pankkien tulosten kannalta merkittävälle tasolle. Pankkiryhmien yhteenlasketut arvonalentumistappiot luotoista kolminkertaistuivat 254 milj. euroon (64 milj. euroa 2007). Luotto- ja takauskannasta tappiot edustivat vain 0,14 %, mutta liikevoittoa ne supistivat jo noin 10 %. Pankkien kulut kasvoivat viime vuonna yhä verrattain nopeasti (10 %) edellisvuodesta. Kuluerien kasvua onnistuttiin kuitenkin painamaan vuoden mittaan alas. Jos kehitys jatkuu samantyyppisenä, supistuvat pankkien kulut tänä vuonna noin 5 %.

Korkokatteen ja luottotappioiden osuus tuloksessa korostuu

Tämän vuoden tulospöytä näkymät ovat heikot. Reaalitalouden poikkeuksellisen nopea hiljeneminen näkyy yritysluotonannon kasvupyrähdysten taittumisenä ja kotitalouslainojen vuosikasvun aiempaa nopeampana hidastumisena. Raju korkoelvytys on samalla sysännyt viitekorot nopeaan laskuun. Korkokatteen vetoavun hiipuessa lähteiden löytäminen palkkio- ja sijoitustuotoille on edelleen vaikeaa. Samalla kun tuotot supistuvat voimakkaasti, kulu- taso on jäämässä paljon lähemmäksi viime vuoden tasoa.

Liiketoiminnan tuloksen huonontumisen lisäksi luottoriskien realisoiduminen jatkuu. Vaikka viitekorkojen reilu aleneminen parantaa velallisten kykyä suoriutua velvoitteistaan, luottotappiot todennäköisesti ainakin kaksinkertaistuvat viime vuodesta.

1.4.2009

Yhdessä nämä tekijät johtanevat pankkiryhmien yhteenlasketun liikevoiton merkittävään supistumiseen myös tänä vuonna.

Lisätietoja antaa

rahoitusanalyttikko Perttu Korhonen,
puhelin 010 831 5251.

Talletuspankkien kannattavuus ja vakavaraisuus

Miljoonaa euroa	Pankkisektori			Kolme suurinta pankkiryhmittymää			Muut kotimaiset pankit		
	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %
Korkokate	4 468	3 585	25	3 998	3 162	26	471	424	11
Palkkiotuotot, netto	1 066	1 313	-19	820	994	-18	247	318	-23
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	214	1 093	-80	202	1 036	-80	12	57	-79
Vahinko- ja henkivakuustoiminnan nettotuotto	172	617	-72	206	599	-66	-34	-	-
Muut tuotot yhteensä	203	443	-54	162	397	-59	41	46	-12
Tuotot	6 124	7 051	-13	5 388	6 189	-13	736	863	-15
Henkilöstökulut	1 603	1 522	5	1 324	1 244	6	279	279	0
Muut hallintokulut	1 062	972	9	835	770	9	226	203	12
Muut kulut	854	710	20	710	634	12	144	75	92
Kulut	3 519	3 204	10	2 870	2 647	8	650	557	17
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	254	64	298	243	56	334	10	7	40
Liikevoitto/-tappio	2 351	3 784	-38	2 275	3 485	-35	76	299	-75
Tase yhteensä	353 814	266 350	33	325 299	241 122	35	28 515	25 228	13
Oman pääoman tuotto (ROE), %	8,4	14,3		8,9	14,3		2,7	14,7	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,6	1,2		0,6	1,2		0,2	1,1	
Kulu/tuotto-suhde, %	57,5	45,4		53,3	42,8		88,3	64,5	
Vakavaraisuussuhdeluku, %	13,6	15,1		13,3	14,8		17,5	18,4	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	12,5	13,5		12,2	13,2		15,2	15,8	
Tappiopuskuri	8 530	9 800		7 347	8 634		1 182	1 166	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto / väliittömät verot vuositason) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto / väliittömät verot vuositason) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Lähde: Finanssivalvonta.

1.4.2009

Talletuspankkien kannattavuus ja vakavaraisuus

Miljoonaa euroa	NPS-konserni			OP-Pohjola-ryhmä			Sampo Pankki -konserni		
	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %
Korkokate	2 283	1 650	38	1 233	1 050	17	481	462	4
Palkkiotuotot, netto	214	314	-32	419	430	-3	187	250	-25
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	300	446	-33	-143	63	-328	46	528	-91
Vahinko- ja henkivakuustoittoiminnan nettotuotto	0	0		206	599	-66	0	0	
Muut tuotot yhteensä	25	193	-87	108	113	-4	29	91	-68
Tuotot	2 823	2 604	8	1 823	2 255	-19	742	1 330	-44
Henkilöstökulut	510	491	4	598	553	8	215	200	8
Muut hallintokulut	313	295	6	328	303	8	195	171	14
Muut kulut	145	132	10	467	381	23	98	121	-19
Kulut	969	919	5	1 392	1 237	13	508	492	3
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	133	-20	-778	58	13	336	52	63	-16
Liikevoitto/-tappio	1 722	1 704	1	372	1 005	-63	182	776	-77
Tase yhteensä	219 961	147 255	49	75 746	65 716	15	29 592	28 152	5
Oman pääoman tuotto (ROE), %	12,1	11,3		3,7	12,4		6,9	45,2	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,7	1,0		0,3	1,2		0,5	2,6	
Kulu/tuotto-suhde, %	34,3	35,3		76,4	54,9		68,5	37,0	
Vakavaraisuussuhdeluku, %	13,3	15,3		12,7	13,8		14,3	15,1	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	12,0	13,7		12,6	12,6		12,4	12,9	
Tappiopuskuri	4 323	5 184		1 831	2 209		1 194	1 241	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot
 Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta
 Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto / väliittömät verot vuositason) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)
 Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto / väliittömät verot vuositason) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)
 Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Lähde: Finanssivalvonta.

Talletuspankkien kannattavuus ja vakavaraisuus

Miljoonaa euroa	Aktia-konserni			Säästöpankit			Paikallisosuuspankit		
	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %
Korkokate	101	89	13	164	160	3	112	109	3
Palkkiotuotot, netto	41	47	-13	36	34	6	18	17	5
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	4	4	-15	-1	10	-114	0	9	-98
Vahinko- ja henkivakuustoittoiminnan nettotuotto	-34	18	-285	0	0		0	0	
Muut tuotot yhteensä	15	3	365	2	13	-83	2	2	-2
Tuotot	127	162	-22	200	216	-7	132	136	-3
Henkilöstökulut	61	56	9	58	53	10	34	33	3
Muut hallintokulut	38	34	12	50	45	11	29	27	4
Muut kulut	21	7	211	24	22	6	14	13	2
Kulut	120	97	24	132	120	10	76	73	3
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	1	0	227	1	2	-46	3	4	-22
Liikevoitto/-tappio	6	65	-91	68	95	-29	53	59	-10
Tase yhteensä	9 514	7 952	20	6 715	6 107	10	3 886	3 703	5
Oman pääoman tuotto (ROE), %	1,5	17,0		10,2	15,6		10,6	12,5	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,1	0,8		0,9	1,3		1,1	1,3	
Kulu/tuotto-suhde, %	94,6	59,6		65,9	55,6		57,4	54,0	
Vakavaraisuussuhdeluku, %	13,7	15,4		21,8	23,3		21,7	22,1	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	9,3	10,9		20,2	21,0		22,1	21,6	
Tappiopuskuri	187	213		475	470		302	295	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot
 Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta
 Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto / väliittömät verot vuositason) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)
 Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto / väliittömät verot vuositason) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)
 Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Lähde: Finanssivalvonta.

1.4.2009

Talletuspankkien kannattavuus ja vakavaraisuus

Miljoonaa euroa	Ålandsbanken-konserni			S-Pankki			Tapiola Pankki -konserni		
	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %
Korkokate	42	39	7	26	5	457	12	8	45
Palkkiotuotot, netto	16	18	-10	3	1	167	18	14	28
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	3	6	-43	1	0	4 773	0	0	125
Vahinko- ja henkivakuutustoiminnan nettotuotto	0	0		0	0		0	0	
Muut tuotot yhteensä	13	12	4	1	7	-85	6	5	30
Tuotot	74	76	-2	31	13	139	37	28	34
Henkilöstökulut	28	26	8	5	4	19	10	9	6
Muut hallintokulut	11	10	7	24	10	149	24	19	22
Muut kulut	13	10	34	5	1	396	4	3	14
Kulut	52	46	13	35	15	130	37	32	17
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	2	1	133	2	0	807	1	0	264
Liikevoitto/-tappio	20	29	-30	-6	-2	150	-1	-5	-69
Tase yhteensä	2 770	2 592	7	2 066	1 210	71	1 308	924	42
Oman pääoman tuotto (ROE), %	10,7	16,4		-11,7	-6,4		-2,9	-14,7	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,6	0,9		-0,4	-0,4		-0,1	-0,7	
Kulu/tuotto-suhde, %	70,0	60,8		112,8	117,2		100,9	116,0	
Vakavaraisuussuhdeluku, %	12,6	12,8		12,7	9,1		16,8	12,0	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	8,6	8,6		10,2	9,2		12,5	8,0	
Tappiopuskuri	61	58		23	4		42	13	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto / väliittömät verot vuositason) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto / väliittömät verot vuositason) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Lähde: Finanssivalvonta.

Talletuspankkien kannattavuus ja vakavaraisuus

Miljoonaa euroa	HYPO-konserni			Evli Pankki -konserni			eQ-konsolidointiryhmä		
	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %
Korkokate	1	3	-75	3	0	727	5	7	-30
Palkkiotuotot, netto	1	1	25	46	68	-33	25	36	-30
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	4	10	-60	7	10	-30	-8	2	-442
Vahinko- ja henkivakuutustoiminnan nettotuotto	0	0		0	0		0	0	
Muut tuotot yhteensä	0	0		1	1	-22	4	4	2
Tuotot	6	14	-56	56	79	-29	27	50	-45
Henkilöstökulut	2	2	-16	31	38	-18	18	18	0
Muut hallintokulut	2	2	46	20	21	-3	10	12	-23
Muut kulut	0	1	-18	6	4	36	6	5	5
Kulut	5	4	6	57	63	-10	33	36	-7
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	0	0	1 000	0	0	-80	0	0	-
Liikevoitto/-tappio	1	10	-85	-1	16	-104	-6	14	-143
Tase yhteensä	693	587	18	669	964	-31	394	664	-41
Oman pääoman tuotto (ROE), %	1,4	10,6		-1,8	19,4		-7,1	14,4	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,2	1,2		-0,1	1,5		-0,9	1,6	
Kulu/tuotto-suhde, %	75,6	31,6		101,3	79,3		122,1	71,9	
Vakavaraisuussuhdeluku, %	18,5	20,4		14,1	15,3		13,2	12,0	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	16,4	18,0		14,1	15,3		13,9	12,0	
Tappiopuskuri	38	41		19	25		10	11	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto / väliittömät verot vuositason) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto / väliittömät verot vuositason) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Lähde: Finanssivalvonta.

1.4.2009

Talletuspankkien kannattavuus ja vakavaraisuus

Miljoonaa euroa	SEB Gyllenberg Private Bank			FIM Pankki -konserni			Sofia Pankki		
	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %
Korkokate	3	2	108	2	2	17	0	-	-
Palkkiotuotot, netto	1	2	-10	41	80	-49	0	-	-
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	1	3	-75	-1	3	-135	0	-	-
Vahinko- ja henkivakuustoittoiminnan nettotuotto	0	0		0	0		0	-	-
Muut tuotot yhteensä	0	2	-100	0	0	4 053	0	-	-
Tuotot	5	8	-35	43	85	-50	0	-	-
Henkilöstökulut	1	1	-38	33	41	-19	1	-	-
Muut hallintokulut	2	4	-42	16	20	-20	1	-	-
Muut kulut	0	0	-71	53	9	469	0	-	-
Kulut	3	5	-43	102	70	46	3	-	-
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	0	0	-	0	0	-	0	-	-
Liikevoitto/-tappio	2	3	-22	-59	15	-499	-3	-	-
Tase yhteensä	316	166	90	261	476	-45	9	-	-
Oman pääoman tuotto (ROE), %	10,9	22,6		-72,8	22,0		-72,4	-	-
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,7	1,7		-15,0	5,0		-61,0	-	-
Kulu/tuotto-suhde, %	54,4	62,2		238,4	82,5		1 575,9	-	-
Vakavaraisuussuhdeluku, %	14,8	10,8		16,1	20,5		-	-	-
Tier 1 -vakavaraisuus, %	14,8	10,8		16,1	20,5		-	-	-
Tappiopuskuri	7	3		18	33		-	-	-

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot
Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto / väliittömät verot vuositason) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto / väliittömät verot vuositason) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Lähde: Finanssivalvonta.

Talletuspankkien kannattavuus ja vakavaraisuus

Miljoonaa euroa	Ulkom. sivukonttorit		
	31.12.2008	31.12.2007	Muutos, %
Korkokate	138	120	15
Palkkiotuotot, netto	120	130	-7
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	33	43	-24
Vahinko- ja henkivakuustoittoiminnan nettotuotto			
Muut tuotot yhteensä	21	16	29
Tuotot	312	310	1
Henkilöstökulut	114	110	3
Muut hallintokulut	63	58	8
Muut kulut	36	37	-2
Kulut	213	206	4
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	43	4	1 029
Liikevoitto/-tappio	56	100	-44
Tase yhteensä	17 635	13 853	
Oman pääoman tuotto (ROE), %	38,8	77,0	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,2	0,7	
Kulu/tuotto-suhde, %	68,2	66,4	
Vakavaraisuussuhdeluku, %	-	-	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	-	-	
Tappiopuskuri	-	-	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot
Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto / väliittömät verot vuositason) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto / väliittömät verot vuositason) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Lähde: Finanssivalvonta.

1.4.2009

Rahamarkkinakorkojen syöksyn aiheuttama korkoriski painaa pankkisektorin rahoituskatetta

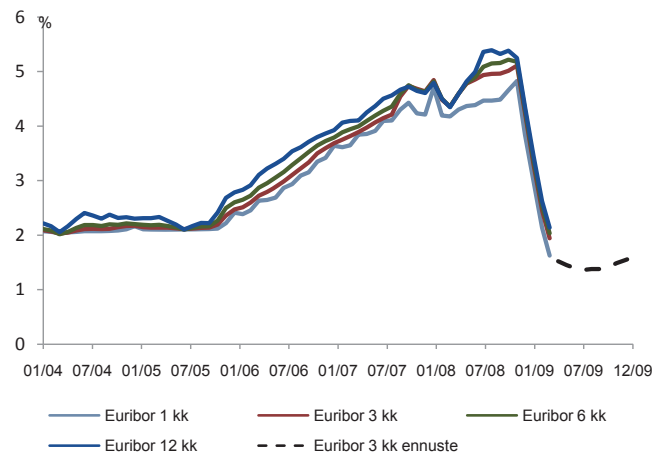
Talletuspankkien vuoden 2008 rahoituskate oli ennätysellisen korkea yli 4 mrd. euroa. Vaikka rahoitusmarkkinakriisillä ei ole ollut merkittävää vaikutusta pankkisektorin tase-rakenteeseen, uhkaavat äkillinen rahamarkkinakorkojen syöksy ja talletuspankkien peruspankkitoiminnan korkoriskit aiheuttaa merkittävän loven pankkien rahoituskatteeseen.

Yhden prosenttiyksikön koronmuutoksen aiheuttama tuloriski oli joulukuun 2008 lopussa 470 miljoonaa euroa (436 miljoonaa euroa vuoden 2007 lopussa), ja vuodenvaihteen rahoituskatteeseen suhteutettuna 12 % (13 %). Toisin sanoen, markkinakorkojen laskiessa yhdellä prosenttiyksiköllä pienenisi talletuspankkien rahoituskate noin 470 miljoonalla eurolla. Vaikka absoluuttinen tuloriski ei olekaan merkittävästi kasvanut vuoden takaisesta, korostaa äkillinen ja voimakas korkojen lasku sen merkitystä pankkisektorin kannattavuuden näkökulmasta. Rahamarkkinakorot ovat laskeneet marraskuun 2008 lopusta noin 2.2 % yksiköllä ja korkojen ennustetaan pysyvän nykyisellä tasollaan vuoden 2009 loppuun asti. Toteutuessaan tämä korkoskenaario uhkaa aiheuttaa pankkisektorin rahoituskatteeseen noin miljardin euron loven vuonna 2009, mikä vastaa noin 25 % vuoden 2008 rahoituskatteesta. Vaikka talletuspankkien rahoituskate ja kannattavuus uhkaakin heiketä huomattavasti kuluvana vuonna, ei se vaaranna pankkisektorin vakavaraisuutta.

Rahamarkkinakorkojen syöksyn aiheuttamat uhkakuvat

Jo toista vuotta rahoitusmarkkinoilla velloneen kriisin aikaansaama reaalityalouden nopea ja erittäin voimakas lamaannus ajoi euroalueen rahamarkkinakorot syöksyyn marraskuussa 2008 Euroopan keskuspankin koronlaskujen seurauksena. Rahamarkkinakorkojen kehitys ajanjaksolla 2004/01–2009/02 sekä rahoitusmarkkinoilla kaupankäynnin kohteina olevien korkojohdannaisten hintojen perusteella laskettu odotus kolmen kuukauden euriborkoron kehitykselle vuoden 2009 aikana on esitetty seuraavassa kuvassa.

Euribor korkojen kehitys 2004/01–2009/02 ja korko-odotukset vuodelle 2009

Lähde: Suomen Pankki ja Bloomberg.

Helmikuun loppuun mennessä rahamarkkinakorot olivat laskeneet lokakuun 2008 huippulukemista noin kahden prosentin tasolle. Euriborkorot ovat pudonneet viimeisen neljän kuukauden aikana ennen näkemättömän voimakkaasti historiallisen alhaiselle tasolle.

Synkkien talousnäkyvien johdosta rahamarkkinakorkojen odotetaan pysyvän alhaisella tasolla ainakin vuoden 2009 loppuun, mikä tulee vaikuttamaan merkittävästi myös pankkisektorin rahoituskatteeseen vuonna 2009. Pankkisektorin rahoituskatteen kehitystä vuonna 2009 uhkaavat tekijät ovat

- luotonannon kasvun tyrehtyminen,
- voimakkaan koronlaskun vaikutukset kertyvään rahoituskatteeseen ja
- alhaisen korkotason vaikutukset pankkien korkomarginaaliin.

Näiden tekijöiden vaikutusta pankkisektorin rahoituskatteeseen analysoidaan seuraavassa.

Talletuspankkien rahoituskate paineen alla

Tuloriskillä tarkoitetaan pankin korkoherkkien saamisten ja velkojen maturiteettipäätasapainoista aiheutuvaa vaikutusta vuoden aikana kertyvään rahoituskatteeseen markkinakorkojen muuttuessa, kun tase-rakenteen oletetaan pysyvän muuttumattomana. Riskiä laskettaessa tulevan vuoden tase- ja johdannaisieristä koostuvat saamiset ja velat jaetaan maturiteetti- ja luokkiin eräänymisajan tai korontarkistushetken mukaan. Maturiteetti- ja luokkakohtaisten saamisten ja velkojen välisen epätasapainon perusteella pystytään arvioimaan koron muutosten vaikutus-

1.4.2009

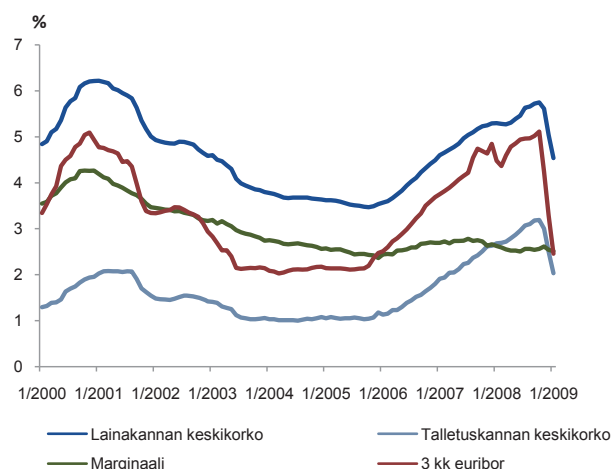
ta pankkisektorin rahoituskatteeseen. Vaikutus saadaan laskemalla yhteen mahdollisten ylijäämien sijoittamisesta tarkasteluajanjakson loppuun saatavat tuotot ja mahdollisten alijäämien rahoittamisesta aiheutuvat kulut. Tarkempi kuvaus analyysimenetelmistä löytyy sivulta 21.

Tuloriskilaskelmat perustuvat seuraavien keskeisten oletusten varaan

- Pankkisektorin anto- ja ottolainauksen välinen keskimääräinen korkomarginaali pysyy muuttumattomana ja
- Pankkisektorin taserakenne pysyy muuttumattomana vuoden mittaisen tarkasteluajanjakson loppuun asti.

Oheisessa kuvassa on esitetty pankkisektorin antolainauksen keskikoron, talletuksille maksetun keskikoron, näiden välisen erotuksen (marginaali) sekä kolmen kuukauden euriborkoron kehitys vuodesta 2000 lähtien. Kuvasta nähdään selvästi kuinka keskimääräiset antolainaus- ja talletuskorot ovat seuranneet euriborkorkojen kehitystä. 2000-luvun alussa pankkisektorin korkomarginaali leveni rahamarkkinakorkojen noustessa, mutta korkojen käännyttyä laskuun myös pankkien ansaitsema marginaali alkoi kaveta. Talletuskannan keskikoron lasku pysähtyi vuonna 2003 rahamarkkinakorkojen vajottua kahden prosentin tuntumaan, mikä yhdessä kiristyneen kilpailun kanssa kiihdytti korkomarginaalin supistumista. Vaikka euriborkorot käännyivät kasvavien inflaatiopelkojen seurauksena jyrkkään nousuun vuonna 2005, ei pankkisektorin korkomarginaalissa tapahtunut huomattavaa muutosta ja marginaali onkin pysytellyt lähes muuttumattomana aina vuoden 2008 loppuun asti. Analyysissä käytetty oletus korkomarginaalin säilymisestä muuttumattomana vuonna 2009 voidaan pitää varsin kohtuullisena approksimaationa, sillä muutokset marginaalissa tapahtuvat suhteellisen hitaasti. Rahamarkkinakorkojen laskiessa edelleen on mahdollista, että talletuskannalle maksettu keskikorko ei enää joustaa alaspäin, kun taas lainakannan keskikorko laskee viitekorkojen laskun myötä. Tällaisessa tilanteessa korkomarginaalikin kutistuisi ja tällä olisi alla esitettyihin tuloksiin verrattuna pankkisektorin tuloriskiä kasvattava vaikutus. Anto- ja ottolainauksen välisen korkomarginaalin kutistumisesta voidaan tietysti ehkäistä luottomarginaalien korotuksilla, mikä onkin jo ollut havaittavissa viime syksystä lähtien.

Pankkisektorin keskikorot, marginaali ja kolmen kuukauden euriborkoron kehitys

Lähde: Suomen Pankki.

Kuvassa on esitetty pankkisektorin antolainauksen keskikorko (Lainakannan keskikorko), pankkien talletuksille maksettu keskikorko (Talletuskannan keskikorko), näiden välinen erotus (Marginaali) ja kolmen kuukauden euriborkorko (3 kk euribor). Lähde: Suomen Pankki.

Korkomarginaalin hitaasta kapenemisesta huolimatta on pankkisektorin rahoituskate kasvanut merkittävästi viimeisten vuosien aikana. Rahoituskatteen suotuisa kehitys on johtunut pääasiassa luottokannan voimakkaasta yli kymmenen prosentin vuosikasvusta viimeisen viiden vuoden aikana. Luottokannan kasvuvauhti on kuitenkin hiipunut vuoden 2008 viimeisellä neljänneksellä huomattavasti, mutta tästä huolimatta analyysissä tehtyä oletusta pankkisektorin taserakenteen muuttumattomuudesta, eli luotonannon kasvun tyrehtymisestä, voidaan pitää konservatiivisena. Pankkisektorin keskimääräisen korkomarginaalin ja luottokannan kasvun säilyminen positiivisena pienentäisi tuloriskiä verrattuna alla esitettyihin tuloksiin.

Seuraavan sivun taulukossa esitetyissä tuloriskilaskelmissa on korkomuutoksena käytetty oletusta koko korkokäyrän yhden prosenttiyksikön pysyvästä noususta. Koska tehdyt riskilaskelmat ovat lineaarisia koron muutoksen suhteen, voidaan esitettyjä tuloksia skaalaamalla approksimoida rahoituskatteen herkkyyttä erikokoisille ja suuntaisille koronmuutoksille. Tuloksia tulkittaessa on tosin muistettava, että korkomuutoksen kasvattaminen heikentää tulosten luotettavuutta.

Suomalaisten talletuspankkien absoluuttinen tuloriski on hieman kasvanut ja rahoituskatteeseen suhteutettu tuloriski laskenut verrattuna vuoden 2007 lopun tilanteeseen.

1.4.2009

Yhden prosenttiyksikön koronmuutoksen aiheuttama tuloriski oli joulukuun 2008 lopussa 470 miljoonaa euroa (436 miljoonaa euroa vuoden 2007 lopussa), ja vuodenvaihteen rahoituskatteeseen suhteutettuna 12 % (13 %). Toisin sanoen, markkinakorkojen laskiessa (nousussa) yhdellä prosenttiyksiköllä pienenesi (kasvaksi) talletuspankkien rahoituskate noin 470 miljoonalla eurolla. Korkoriskien kehitys yli ajan on esitetty viereisessä kuvassa.

Vaikka absoluuttinen tuloriski ei olekaan merkittävästi kasvanut vuoden takaisesta, korostaa äkillinen ja voimakas korkojen lasku sen merkitystä pankkisektorin kannattavuuden näkökulmasta. Rahamarkkinakorot ovat laskeneet marraskuun 2008 ja helmikuun 2009 lopun välisenä aikana noin 2.2 % yksiköllä ja korkojen ennustetaan pysyvän nykyisellä tasollaan vuoden 2009 loppuun asti. Toteutessaan tämä korkoskenaario uhkaa aiheuttaa pankkisektorin rahoituskatteeseen noin miljardin euron loven vuonna 2009, mikä vastaa noin 25 % vuoden 2008 rahoituskatteesta.

Rahamarkkinakorkojen laskiessa markkinoiden konsensusennustetta alemmalle tasolle on mahdollista, että talletuskannalle maksettu keskiporkko lakkaa joustamasta alaspäin, mikä saattaa syödä talletuspankkien korkomarginaalia. Tästä syytä onkin mielenkiintoista analysoida, kuinka suuri vaikutus vaadittaessa maksettavien talletusten ja muiden yleisölle myönnettyjen velkojen korkomarginaalin supistumisella on talletuspankkien rahoituskatteeseen. Jos edellä mainittujen erien marginaali kutistuisi äkillisesti 0.5 % yksiköllä, mitä voidaan pitää varsin konservatiivisena oletuksena, olisi tällä talletuspankkien vuoden 2009 rahoituskatteeseen noin 200 miljoonan euron negatiivinen vaikutus. Kokonaisuudessaan jo koettu 2.2 % rahamarkkinakorkojen lasku ja kuvattu korkomarginaalin supistuminen voi siis supistaa talletuspankkien rahoituskatetta noin 1.2 miljardilla eurolla, mikä vastaa noin 30 % vuoden 2008 rahoituskatteesta. Erityisen suuren uhkakuva talletuspankkien rahoituskatteelle vuonna 2009 aiheuttaisi siis skenaario, missä markkinakorot painuisivat lähelle nolaa, samanaikaisesti supistaen anto- ja otto-lainauksen korkomarginaalia, ja alhaisesta korkotasosta huolimatta luotonannon volyyymi säilyisi alavireisenä.

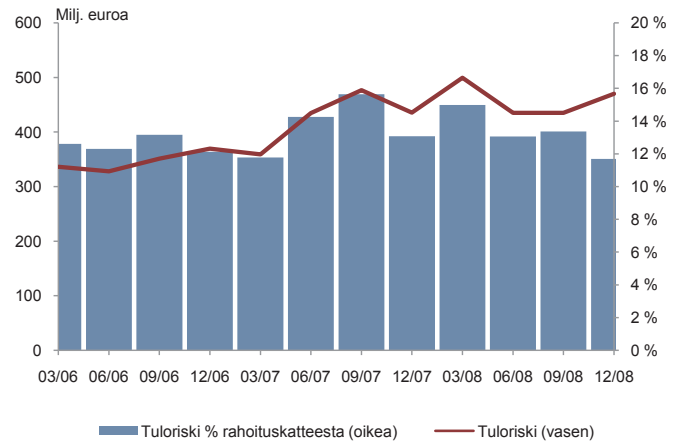
Pankkisektorin yhteenlaskettu korkoriski mukaan lukien johdannaistoiminta: ja muut valuutat yhteensä

(miljoonaa euroa korkojen nousussa yhden prosenttiyksikön verran)

	31.12.2008	31.12.2007
Rahoitustoiminnan (Banking book) korkoriski		
Tuloriski	471	436
Rahoituskate	4 040	3 330
Suhteellinen tuloriski, % rahoituskatteesta	12 %	13 %
Stressitesti 1; avistat < 1kk	-126	-114
Nykyarvoperusteinen riski	25	
Suhteellinen nykyarvoriski, % omista varoista	0,1 %	

Lähde: Finanssivalvonta.

Talletuspankkien korkoriskit 3/2006–12/2008 korkojen nousussa yhdellä prosenttiyksiköllä

Lähde: Finanssivalvonta.

Pankkisektorin taloudelliseen arvoon perustuvat riskit ovat matalat

Taloudellisen arvon menetelmällä arvioitua pankkisektorin korkoriskiä voidaan pitää erittäin matalana. Korkojen nousussa (laskiessa) äkillisesti kahdella prosenttiyksiköllä laskisi (nousisi) pankkisektorin taseen korkoherkkien erien nykyarvo noin 25 miljoonalla eurolla, mikä vastaa noin 0.1 % pankkien omista varoista. Aggregaattitason riski on huomattavasti pienempi kuin vakavaraisuusvaatimuksia koskevassa direktiivissä asetettu riskiraja, minkä mukaan ± 2 % yksikön korkojen muutoksen aikaansaama taloudellisen arvon lasku ei saa ylittää 20 % pankin omista varoista. Riskiluvun alhaisuus selittyy pääosin sillä, että pankkisektorin rahoitustoiminnan korkoherkkien erien maturiteetit ovat korkoherkkyys mielessä varsin lyhyitä, koska valtaosa myönnettyistä luotoista on sidottu vaihtuviin korkoihin (euribor- ja prime-korkoihin) ja vastaavasti lainojen rahoitukseen käytettävien velkaerien maturiteetit ovat yhtä lailla lyhyitä. Nykyarvoperusteisen riskiluvun alhaisuus seuraa suoraan siitä, että saamis-/velkaerän nykyarvon herkkyys koron muutoksille on sitä alhaisempi, mitä lyhyempi on kyseisen erän maturiteetti. Toinen selittävä tekijä on se, että pankkien vastakkaismerkkiset riskiluvut nettoutuvat riskejä yhdistellessä.

Lisätietoja antaa

rahoitusanalyttikko Matti Koivu,
puhelin 010 831 5291.

1.4.2009

ARVIOINTIMENETELMÄT

Finanssivalvonta seuraa säännöllisen raportoinnin avulla pankkien rahoitustoimintaan liittyviä korkoriskejä. Rahoitustoiminnan (rahoitustaseen, bankingbook) korkoriskillä tarkoitetaan pankin kaikkia muita kuin suoranaiseen kaupankäyntitoimintaan liittyviä korkotason muutoksista aiheutuvia riskejä. Korkotason muutokset aiheuttavat pankeille sekä tulo- että nykyarvoperusteista riskiä.

Tuloriskillä tarkoitetaan pankin saamisten ja velkojen maturiteettiepätasapainoista aiheutuvaa vaikutusta vuoden aikana kertyvään rahoituskatteeseen markkina-korkojen muuttuessa, kun taserakenteen oletetaan pysyvän muuttumattomana. Pankkisektorin tuloriskiä on Finanssivalvonnassa (Rahoitustarkastuksessa) seurattu jo vuosien ajan.

Nykyarvoperusteisella riskillä tarkoitetaan korkotason muutoksen aikaansaamaa rahoitustoiminnan (rahoitustaseen) korkoherkkien erien taloudellisen arvon (nykyarvon) alentumista. Pankkien vakavaraisuusvaatimuksia koskeva direktiivi (2006/48/EY) edellyttää Finanssivalvontaa seuraamaan pankkien nykyarvomenetelmän mukaisia korkoriskejä. Tästä johtuen taloudellisen arvon lähestymistapaan perustuva pankkien riskiraportointi Finanssivalvonnalle alkoi vuoden 2008 kesäkuun lopun tilanteesta.

Kaupankäyntivaraston korkoriski katetaan Basel II -vakavaraisuussäätelykehikon pilari 1:ssä. Sen sijaan rahoitustoiminnan korkoriski on yksi merkittävimmistä pilari 2 -markkinariskeistä, jotka pankkien on itse tunnistettava, analysoitava ja joiden kattamiseen heidän on varattava riittävästi pääomaa.

Molemmat rahoitustoiminnan korkoriskimittarit ovat olennaisia ja toisiaan täydentäviä mittareita. Tuloriskimittarilla mitataan ja hallitaan korkomuutosten aiheuttamaa pankin rahoituskatteen kehitykseen liittyvää epävarmuutta. Koska rahoituskate muodostaa merkittävän osan perinteisen pankkiliiketoiminnan tuotoista, on tuloriskin hallinnalla merkittävä rooli pankkien kassavirtoihin liittyvien epävarmuuksien hallinnassa.

Nykyarvoperusteisessa lähestymistavassa tarkastellaan korkoriskejä pankin taloudellisen arvon näkökulmasta. Riskienhallinnalla pyritään suojautumaan odottamattomien korkoliikkeiden aikaansaamilta taloudellisen arvon alentumisilta. Toisin sanoen, taloudellisen arvon lähestymistavassa tavoitteena on pankin taseriskien kokonaisvaltainen hallinta, kun taas tuloriskin hallin-

nalla pyritään takaamaan pankille riittävä kassavirtojen kertymä kaikissa mahdollisissa toimintaolosuhteissa.

Yksinkertaisin ja yleisimmin käytetty tapa hallita rahoitustoiminnan korkoriskejä on huolehtia, että taseen saamis- ja velkapuolen erien maturiteettiepätasapainot säilyvät pieninä. Suurin osa taseen tulo- ja nykyarvoperusteisen korkoriskin suojaamisesta toteutetaan nimenomaan vastakkaisilla tase-erillä. Korkoriskien arviointimenetelmät sekä niissä käytetyt oletukset on kuvattu alla.

Tuloriskin arviointimenetelmä

Tuloriskillä tarkoitetaan koronmuutoksen vaikutusta pankkien rahoituskatteeseen vuoden aikana tarkasteluhetkestä eteenpäin. Riskiä laskettaessa tase- ja johdannaiseristä koostuvat saamiset ja velat jaetaan alle vuoden ajanjaksolla maturiteettiluokkiin erääntymisajan tai korontarkistushetken mukaan. Näiden maturiteettiluokkien saamisten ja velkojen välisen epätasapainon perusteella lasketaan koron muutoksen vaikutus. Vaikutus rahoituskatteeseen saadaan laske- malla yhteen mahdollisten ylijäämien sijoittamisesta tarkasteluajanjakson loppuun saatavat tuotot ja mahdollisten alijäämien rahoittamisesta aiheutuvat kulut.

Finanssivalvonnan käyttämissä tuloriskilaskelmissa korkomuutoksena käytetään oletusta koko korkokäyrän yhden prosenttiyksikön pysyvistä noususta. Koron nousun vaikutusta rahoituskatteeseen arvioitaessa oletetaan, ettei taseen rakenne vuoden mittaisen tarkastelu- ajanjakson aikana muutu.

Vaadittaessa maksettavien talletusten käsittelyssä tehdyillä oletuksilla on tuloriskilaskelmassa keskeinen merkitys. Mitä pidempi viive koron nousun (laskun) ja vaadittaessa maksettavien talletusten hinnoittelu- ajankohtien välillä on, sitä positiivisempi (negatiivisempi) vaikutus koron nousulla (laskulla) on pankkien tulokseen. Havaintojen perusteella, pankkien tasehallinnan näkökulmasta, tallettajien käyttäytyminen on osoittautunut varsin joustamattomaksi korkojen muutokselle. Peruslaskelmassa talletukset on laitettu 9–12 kuukauden maturiteettiluokkaan, eli talletusten maturiteettioletuksena on käytetty 10,5:tä kuukautta.

Peruslaskelman antamia tuloksia täydennetään käyttämällä edellisestä poikkeavia oletuksia vaadittaessa maksettavien talletusten uudelleenhinnoitteluviiveestä (Stressitesti 1). Näiden laskelmien tarkoituksena on tarkastella tehtyjen oletusten vaikutusta riskilaskelman antamiin tuloksiin.

1.4.2009

Nykyarvoperusteisen korkoriskin arviointimenetelmä

Nykyarvoperusteisella korkoriskillä tarkoitetaan korkotason muutoksen aikaansaamaa rahoitustoiminnan (rahoitustaseen) korkoherkkien erien taloudellisen arvon (nykyarvon) alentumista, missä taloudellisella arvolla tarkoitetaan rahoitustaseen erien tuottamien nettokassavirtojen diskontattua odotusarvoa.

Riskiä laskettaessa tase- ja johdannaiseristä koostuvat saamiset ja velat jaetaan maturiteettiluokkiin eräänntymisajan tai korontarkistushetken mukaan. Näiden maturiteettiluokkien saamisten ja velkojen välisen epätasapainon perusteella lasketaan koron muutoksen vaikutus pankin taloudelliseen arvoon. Vaikutuksen laskemiseksi on ensin muodostettava maturiteettiluokittaiset nettopositiot vähentämällä kussakin maturiteettiluokassa velkapuolen erät varoista. Koron muutoksen vaikutus taloudelliseen arvoon saadaan kertomalla nettopositiot maturiteettiluokittain erien duratioestimaateilla, jotka kuvaavat tietyn maturiteettisten erien hinnan herkkyyttä koronmuutoksille, ja oletetuilla koronmuutoksilla kussakin maturiteettiluokassa.

Finanssivalvonnan käyttämissä nykyarvoperusteisissa riskilaskelmissa korkomuutoksena käytetään oletusta koko korkokäyrän yhden prosenttiyksikön pysyvästä noususta. Peruslaskelmia täydennetään korkokäyrän muodonmuutoksia kuvaavilla skenaarioilla.

Stressitesti 1

Vaadittaessa maksettavilla talletuksilla ei ole ennalta sovittua maturiteettia, joten niiden elinikä voi vaihdella huomattavasti. Vaikka tällaiset talletukset ovat osoittautuneet hyvin stabiileiksi, on riskilaskelmissa haluttu huomioida maturiteettiin ja uudelleenhinnoitteluun liittyvä epävarmuus. Epävarmuutta pyritään kartoittamaan muuttamalla tehtyjä oletuksia ja laskemalla näiden vaikutus riskiin.

Stressitesti 1 on tulariskiiin liittyvä skenaario, jossa vaadittaessa maksettavat talletukset on sijoitettu perusskenaarion 10,5 kuukauden sijasta huomattavasti lyhempään, alle 1 kuukauden maturiteettiluokkaan. Tämä tarkoittaa laskelmassa oletetun markkinakorkojen muutoksen siirtymistä talletuskorkoihin kokonaisuudessaan enintään kuukauden viiveellä. Korkojen muutokseksi oletetaan koko korkokäyrän yhden prosenttiyksikön yhdensuuntainen nousu.

**Yritysten ja kotitalouksien ongelma-
luotot kasvussa**

Taloustilanteen heikkeneminen ei hidastanut luottokannan kasvua merkittävästi vuonna 2008

Pankkien luotonanto kasvoi vielä nopeasti huolimatta loppuvuonna syventyneestä talouden taantumasta. Luottokanta oli joulukuussa 158,1 miljardia euroa, joka on 11,5 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kotitalousluottojen vuosikasvu oli joulukuun lopussa vielä 8,0 %, vaikka asunto- ja kulutusluottojen kasvu hidastui viimevuotisesta.

Yritysluottokannan vuosikasvu oli edelleen vahva; joulukuussa muutos oli 18,6 %. Vuoden lopun pudotus oli kuitenkin jyrkkä: marraskuusta kuluva vuoden tammikuuhun yritysluottokannan kasvuvauhti hiljeni 2 prosenttiyksikön verran ja yritysluottokanta supistui 1 %.¹ Yritysluottokannan kasvu ei ole kokonaan uusluotonantoa, vaan suuri osa siitä johtuu aikaisemmin myönnettyjen luottolimiittien käytöstä. Kasvu selittyy osaksi myös sillä, että yritykset korvasivat suoraan markkinoilta saatavaa rahoitusta tätä edullisemmilla pankkiluotoilla. Myös yrityksille myönnettyjen takausten määrä nousi merkittävästi, mikä johtunee TEL-takaisinlainauksen kasvaneesta suosiosta. Pankkien yritysluottokannan keskiporko laski vuoden 2008 lokakuun 5,63 prosentista 4,33 prosenttiin tammikuussa 2009. Vuoden 2008 puolella alkanut uusien yritysluottojen marginaalin nousu jatkui tammikuussa. Rahoituskyselyn² mukaan pienimpien yritysten rahoituksen saatavuusongelmat lisääntyivät, kun taas keskisuuria ja suuria yrityksiä haittasivat rahoituksen kiristyneet ehdot. Mikroyritykset lisäsivät julkisen yritysrahoituksen hankintaa.

Luotonottohalukkuus vähenemässä

Yritysten suhdannenäkymät ovat edelleen synkät ja lähikuukausien aikana selvän huononemisen ennustetaan jatkuvan kaikilla toimialoilla. Tuotannon ja henkilöstön ennustetaan vähenevän erityisesti teollisuudessa ja rakentamisessa.³ Tammikuussa 2009 teollisuustuotanto väheni jo viidenneksellä verrattuna edellisen vuoden vastaavaan aikaan. Pankkibarometrin mukaan sekä kotitalouksien että yritysten luotonottohalukkuus on laskenut. Erityisesti kotitalouksien luotonottohalukkuus on vähenemässä merkittävästi.⁴ Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin mukaan kuluttajien luottamus omaan talouteen onkin laskenut viime aikoina selvästi. Odotukset Suomen talouden ja työllisyyden kehityksestä ovat vielä synkemmät.

1 Suomen Pankki, Rahoitusmarkkinat Tilastokatsaus 3/2009

2 Suomen Pankin, Elinkeinoelämän keskusliiton ja Työ- ja elinkeinoministeriön kysely 12/2008

3 Elinkeinoelämän Keskusliitto, Suidannebarometri, helmikuu 2009

4 Finanssialan Keskusliitto, Pankkibarometri 4/2008

1.4.2009

Talousnäkymien synkkeneminen hidastaa kotitalousluottojen kysyntää korkotason laskusta huolimatta

Asuntojen hintojen lasku kiihtyi Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2008 viimeisellä neljänneksellä ja asuntokauppojen määrä laski selvästi vuoden loppua kohden. Asuntomarkkinoiden selvää hiljenemistä osoittavat myös asuntojen pidentyneet myyntiajat. Taloudellisen taantumun edetessä kuluttajat ovat tulleet entistä harkitsevimiksi ottaessaan asunto- ja kulutusluottoa.

Synkstä taloustilanteesta johtuen kotitalousluottojen kovin kasvuvaihe on ohitettu, mutta korkojen nopea lasku loppuvuonna piti kuitenkin yllä asuntoluottojen kysyntää; vuosikasvu oli joulukuussa vielä 8,8 %. Koko vuonna kysyntä jäi 3,5 prosenttiyksikön verran pienemmäksi kuin edellisvuonna. Loppuvuotta kohden kasvu hidastui edelleen ja oli 8,3 % tammikuussa 2009. Uusien asuntoluottojen keskiporkko oli tammikuussa 3,20 %, joka on yli 2 prosenttiyksikön verran pienempi kuin lokakuussa 2008. Loppuvuonna alkanut uusien asuntoluottojen marginaalien nousu jatkui vuodenvaihteen jälkeen. Kaikkiaan 93,4 miljardin euron määräisistä kotitalousluotoista asuntoluottoja oli joulukuun lopussa 67,6 miljardia euroa (67,8 mrd. euroa 1/2009). Myöskään kulutusluottojen kannan kasvu ei osoittanut vuositasolla merkittävää supistumista, vaan kasvu oli joulukuussa vielä 9,0 % ja kanta 12,1 miljardia euroa. Tammikuussa kulutusluottokanta niin ikään supistui ja kasvuvauhti hidastui 8,5 prosenttiin.⁵

Pankkien ongelmaluottojen määrä ja arvonalentumistappiot kasvavat

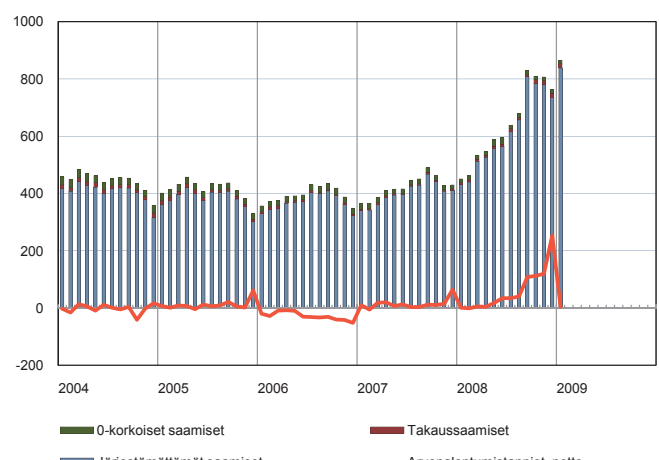
Pankeilla oli eräänntyneitä saamisita (luotot eräänntyneinä 30–90 pv) joulukuun lopussa 33 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Niiden määrä nousi vain hieman suhteessa luotto- ja takauskantaan ja oli joulukuussa 0,7 % (0,6 % 12/2007). Järjestämättömien saamisten⁶ (luotot eräänntyneinä yli 90 pv) euromääräinen kasvu oli joulukuussa 77 %. Tästä huolimatta niiden suhde luotto- ja takauskantaan jäi edelleen alhaiseksi ja oli 0,4 % (0,3 % 12/2007). Viimeisen puolen vuoden aikana kehitys huonompaan on kuitenkin ollut jyrkkenevä. Tammikuussa järjestämättömien saamisten määrä suhte luottokantaan nousi 0,5 prosenttiin, mikä ennakoii pankkien luottosalkun laadun heikkenemistä edelleen kuluvana vuonna.

Pankkien nettomääräiset arvonalentumistappiot heikensivät pankkien tulosta vuoden 2008 lopussa 254 miljoonaa

⁵ Suomen Pankki, Rahoitusmarkkinat Tilastokatsaus 3/2009
⁶ Järjestämättömät saamiset = järjestämättömät saamiset yhteensä (maksamatta vähintään 90 pv) + takaussaamiset + nollakorkoiset konsernin ulkopuoliset saamiset.

euroa, kun vuotta aikaisemmin tappiot olivat 64 miljoonaa euroa. Nettomääräisten arvonalentumistappioiden suhde luotto- ja takauskantaan oli 0,14 % (0,04 % 12/2007). Joulukuussa 363 miljoonan euron bruttomääräisten arvonalentumistappioiden suhde luottokantaan oli 0,20 %, kun edellisvuoden vastaavana ajankohtana se oli 0,16 %. Kasvusta huolimatta suhdeluku jää vielä tuntuvasti alle pitkän aikavälin keskiarvon. Tappioiden kasvu vuonna 2008 on tullut pääosin yritysrahoituksesta. Luottotappioennuste vuodelle 2009 on edelleen nouseva.

Pankkikonsernien järjestämättömät saamiset ja arvonalentumistappiot

Lähde: Finanssivalvonta.

Yrityssektorin ongelmaluottojen osuus luottokannasta toistaiseksi vähäinen

Pankkien eräänntyneet saamiset (30–90 pv) yrityksiltä kasvoivat edellisvuodesta 30 %. Niiden osuus yrityksille myönnytyistä luotoista oli joulukuussa 0,5 %, joka on sama kuin vuotta aikaisemmin. Yrityssektorin järjestämättömien luottojen vuosikasvu oli joulukuun lopussa 59 % ja osuus yritysluottokannasta 0,34 % (0,26 % 12/2007). Viimeisen puolen vuoden aikana niiden suhteellinen osuus luotoista nousi nopeammin kuin alkuvuonna. Yritysluotonannon vahvasta kasvusta huolimatta yrityssektorin ongelmaluottojen suhteellinen määrä on pysynyt toistaiseksi varsin alhaisena.

Heikkenevä kehitys lähes kaikilla toimialoilla

Rakentaminen ja kiinteistösijoittaminen muodostivat vuoden 2008 lopussa noin kolmasosan yrityssektorin luotto- ja takauskannasta (62 mrd. euroa). Yritysvastuiden vuosikasvu oli suurin majoitus- ja ravitsemistoiminnassa sekä kuljetuksessa ja liikenteessä. Kiinteistösijoittamisen rahoitus kasvoi yli viidenneksellä edellisvuotisesta.

1.4.2009

Merkittävimmillä toimialoilla erääntyneiden luottojen vuosikasvu oli suurin metalliteollisuudessa (62 %), tukku- ja vähittäiskaupassa sekä rakentamisessa ja kiinteistö-sijoittamisessa, jossa erääntyneiden luottojen euromääräinen kasvu oli suurin (10 milj. euroa). Pankkien erääntyneiden saamisten suhteelliset osuudet yritysten luotto- ja takaukannasta ylittivät keskiarvon (0,5 %) majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, maaliikenteessä ja rakentamisessa (0,8 %). Järjestämättömät yritysluotot kasvoivat selvästi eniten rakentamisessa 105 % (14 milj. euroa), kuljetuksessa ja liikenteessä sekä kiinteistösijoittamisessa 62 % (12 milj. euroa). Järjestämättömien luottojen suhteellinen osuus yrityssektorin vastuukannasta oli keskimääräistä (0,3 %) suurempi kuljetuksessa ja liikenteessä, majoitus- ja ravitsemistoiminnassa sekä rakentamisessa (0,8 %).

Vaikka kiinteistösijoittaminen ja erityisesti rakentaminen ovat suuririskisiä toimialoja taantumassa, huononeva kehitys ei ole vielä nähtävissä merkittävänä vuoden 2008 lukujen perusteella. Taloustilanteen nopea heikentyminen alkaa näkyä luvuissa vasta tänä vuonna. Yleinen havainto yritysrahoituksessa on, että yritysten sisäisiin luokitusmenetelmiin perustuvat maksukyvyttömyyden todennäköisyydet (PD) ovat nousseet kautta linjan.

Yritysten konkurssien määrä kasvanut ja maksuhäiriöt lisääntyneet

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2008 aikana konkurseja pantiin vireille 16 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Konkurssit lisääntyivät kaikilla päätoimialoilla ja lukumääräisesti eniten muiden palvelujen toimialalla. Myös rakentamisen, kaupan ja teollisuuden toimialoilla konkurssien määrät kasvoivat selvästi. Konkurssien kasvu kiihtyi merkittävästi loppuvuotta kohden. Tammikuussa 2009 konkurssien määrä lisääntyi eniten rakentamisen päätoimialalla. Vuoden 2008 konkurssien määrä on edelleen alle lamaa edeltäneen 1980–90-lukujen vaihteen tason. Uusia maksuhäiriömerkintöjä yritykset saivat viime vuonna 14 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.⁷

Kotitalouksien ongelmaluotot lisääntyneet edelleen

Kotitaloussektorin osuus pankkien kaikista järjestämättömistä saamisista on noussut jo 58 %:iin. Pankkien henkilöasiakkaiden maksukyvyyn heikkenemisestä ovat myös merkkeinä lisääntyneet asuntolainojen maksuohjelmien muutokset sekä korttiluottojen rästien ja luottotappioiden kasvu. Kotitalouksien erääntyneiden luottojen määrä kasvoi vuodessa 24 % ja suhteutettuna kotitalouksien luottokantaan se oli joulukuun lopussa 0,80 % (0,72 % 12/2007). Yhtenä lainanhoitokyvyn mittarina käytetty kotitalouksien

järjestämättömien luottojen määrä kasvoi vuodessa 67 %. Niiden suhteellinen osuus kotitalouksien luottokannasta nousi toistaiseksi vain vähän ja oli vuoden lopussa 0,50 % (0,33 % 12/2007). Suhdeluvun kasvu kiihtyi kuitenkin selvästi loppuvuotta kohden. Suhde on vielä alhainen verrattuna 90-luvun alun lamavuosien 1992–93 tasoon, jolloin kotitalouksilla se oli 6–7 %.

Taloustilanteen huononeminen ei näy toistaiseksi merkittävästi yksityishenkilöiden luottotiedoissa, sillä uusien maksuhäiriöiden määrä kasvoi Asiakastiedon mukaan edellisestä vuodesta vajaat neljä prosenttia. Yksityishenkilöiden maksuhäiriöiden kasvu muodostuu pääasiassa velkomustuomioista, joista yli viidesosa koskee ns. pikavippejä. Luottojen maksuvaikeudet kasautuvat yleensä samoille henkilöille. Velkaongelmat uhkaavat kuitenkin laajeta entistä enemmän uusiin väestöryhmiin, joiden joukossa on myös nykyistä enemmän parempituloisia kotitalouksia. Kiristynyt taloustilanne ennakoii kotitalouksien velkaongelmien kasvua. Niiden laajuus riippuu siitä, miten pitkäksi talouden laskukausi venyy. Velkaongelmien taustalla on toistaiseksi ollut etenkin hallitsematon vakuudettomien kulutusluottojen käyttö.

Myös asuntolainojen suuruus voi aiheuttaa vaikeuksia entistä useammin, jos lainanottajat joutuvat lomautetuiksi tai työttömiksi. Velkakierre voi syntyä, jos maksuvaikeuksia yritetään korjata isojen asuntolainojen lisäksi otetuilla kulutusluotoilla. Noin kolmanneksella kotitalouksista ei ole lainkaan säästöjä, joilla voitaisiin tasoittaa tulojen odottamaton väheneminen. Kotitalouksien asuntovelkaongelmat koskevat erityisesti nuoria lapsiperheitä, joilla on usein suuret asuntolainat ja niissä pitkät maksuajat. Rahoitustarkastuksen syksyllä 2008 tekemän kotitalousluottokyselyn mukaan uusista asuntolainoista lähes viidennes on myönnetty velallisille, joiden nettotuloista enemmän kuin puolet kuluu asuntolainan takaisinmaksuun ja yli puolessa uusista asuntolainoista laina-aika ylittää 21 vuotta. Tällöin tulojen yllättäen pienentyessä mahdollisuudet sopia lainojen maksuehtojen muutoksista vähenevät. Viimeaikainen nopea korkojen lasku helpottaa osittain velallisten lainanhoidtoa, mutta muiden elinkustannusten nousu on käytännössä vienyt saavutetun hyödyn.

Talouden syvenevä taantuma velallisten ja pankkien uhkana

Taloussuhdanteen nopea huononeminen on jo hidastanut kotitalousluottojen kysyntää, mutta kokonaisuutena luottokanta on kasvanut vielä tuntuvasti, mikä johtuu erityisesti yritysten luottokannan kasvusta. Yritysten ja kotitalouksien maksuvaikeudet eivät ole vuoden kuluessa vielä lisää-

⁷ Suomen Asiakastieto Oy, 12.1.2009

1.4.2009

tyneet merkittävästi, kun mittarina käytetään ongelmaluottojen suhteellista osuutta myönnettyjen luottojen määrästä. Talouden ja työllisyyden heikkeneminen tuleekin näkymään viipeellä ongelmaluottojen ja maksuvaikkeuksiin joutuvien yritysten ja henkilöiden määrän kasvuna, minkä johdosta pankkien luottotappioiden odotetaan kasvavan edelleen. Suurimmat lainanhoito-ongelmat ovat toistaiseksi keskittyneet vain osalle velallisista.

Lisätietoja antaa

pankkitarkastaja Seppo Pitkänen,
puhelin 010 831 5376.

Suomalaisten pankkien maksuvalmius on säilynyt hyvänä

Kansainvälinen rahoitusmarkkinakriisi syveni syksyllä

Syys–lokakuussa koko finanssimaailmaa koetellut kriisi syveni edelleen, kun suuria rahoitus- ja vakuutuslaitoksia ajautui maailmalla konkurssiin ja mittaviin rakennejärjestelyihin. Useat valtiot joutuivat tukemaan rahoituslaitoksia pääomilla ja jopa kansallistamaan niitä. Konkurssit yhdessä pankkien huonontuvien tulosten kanssa lisäsivät edelleen markkinaosapuolten epäluottamusta rahoitussektoriin. Tilanne kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla on jatkunut epävarmana ja markkinalikviditeetti on edelleen poikkeuksellisen heikko. Markkinatilanteen ei odoteta korjaantuvan nopeasti. Lisäksi rahoitusmarkkinakriisiä seurannut globaali reaalityalouden heikentyminen huonontaa pankkien lähiajan näkymiä.

Keskuspankit ja valtiot tukeneet kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden toimintaa

Yhdysvaltalaisen investointipankki Lehman Brothersin konkurssi syksyllä 2008 ja sitä seurannut kansainvälisiä rahoitusmarkkinoita koetelleen kriisin syveneminen vaikeutti selvästi markkinaehtoisen rahoituksen saantia kaikkien pankkien osalta ja pitkän rahoituksen markkinat pysähtyivät lähes täysin. Monet keskuspankit tukivat markkinoiden likviditeettiä mm. laajentamalla vakuuslistoja, kasvattamalla markkinaoperaatioiden kokoa ja pidentämällä niiden juoksuaikaa. Useat valtiot alkoivat turvata pankkien varainhankintaa tarjoamalla korvausta vastaan valtion takauksia varainhankinnalle. Valtioiden myönsivät myös pääomatukea vakavaraisuusvaikeuksiin joutuneille pankeille. Valtioiden ja keskuspankkien toimet palauttivatkin luottamusta ja likviditeettiä kansainvälisille markkinoille loppusyksyn aikana.

Kansainvälisillä markkinoilla onkin marraskuusta lähtien laskettu liikkeeseen pääasiassa valtioiden takaamia joukko-

velkakirjalainoja. Kaikkiaan EU-maiden pankit ovat viime lokakuun ja kuluvan vuoden maaliskuun välisenä aikana laskeneet liikkeelle lähes 330 mrd. euroa tukipaketteihin kuuluvia joukkovelkakirjoja. Lisäksi pankit muualla maailmassa ovat samana aikana hankkineet kaikkiaan noin 230 mrd. euron edestä valtion takaamaa rahoitusta.

Suomessakin päätettiin syksyllä EU-valtioiden yhtenäisen linjan mukaisten toimien toteuttamisesta. Valtioneuvosto päätti helmikuussa 2009 eduskunnan suostumuksen mukaisesti valtion takauksista suomalaisten vakavaraisen ja toimintakykyisten talletuspankkien ja kiinnitysluotopankkien liikkeeseenlaskemille joukkovelkakirjalainoille ja sijoitustodistuksille. Maaliskuun loppuun mennessä suomalaiset pankit eivät olleet käyttäneet valtion takausta rahoituksen hankinnassa.

Rahoitusmarkkinakriisi on nostanut pankkien varainhankinnan kustannuksia

Pankkien rahoituksen hinta koostuu riskittömästä korosta ja pankkiin liittyvää luottoriskiä heijastavasta riskilisästä. Epäluottamus kasvatti pankkien rahoituksestaan maksamia, erityisesti luottoriskistä johtuvia riskilisiä. Nämä riskiliset ovat pysyneet korkeina jo yli puolitoista vuotta. Riskilisien kasvu nostaa pankkien markkinaehtoisen rahoituksen hintaa. Erityisesti pitkäaikaisen, yli vuoden rahoituksen luottoriskiliset ovat edelleen korkeita, mikä heijastuu suoraan rahoituksesta maksettua hintaan. Riskiliset reagoivat herkästi markkinauutisiin ja niiden vaihteluväli on kasvanut selvästi kriisin aikana.

Suomalaisten pankkien likviditeetin hallintaa koeteltiin loppusyksystä

Suomalaisten pankkien likviditeetti oli vuodenvaihteessa hyvä. Suomalaiset pankit ovat hyvän maineensa ansiosta kärsineet markkinahäiriöstä toistaiseksi vähemmän kuin monet eurooppalaiset ja yhdysvaltalaiset pankit. Islantilaispankkien ongelmat kuitenkin heijastuivat Suomenkin markkinoille.

Suomalaiset pankit ovat säilyttäneet luottamuksen ja niillä on suhteellisen hyvä asema markkinoilla. Suomalaiset pankit saivat muutamia häiriöpäiviä lukuun ottamatta lyhyttä sijoitustodistus- ja vakuudellista rahoitusta ilman vaikeuksia. Lyhyempää rahoitusta on virrannut sisään myös talletusten muodossa. Pitkän rahoituksen hankinta sen sijaan vaikeutui huomattavasti, kun markkinakriisi syveni syksyllä. Pitkän rahoituksen kustannusten nousu rasittaa pankkien kannattavuutta, vaikka korkeampia rahoituskustannuksia on siirretty asteittain myös lainakorkoihin. Suomalaiset pankit ovat pystyneet edelleen rahoittamaan hyvin luottojen kysynnän.

1.4.2009

Pankit ovat kasvattaneet likvidien varojen reservejään, joiden avulla ne kestävät väliaikaisia suuriakin häiriötilanteita, kuten markkinoiden sokkireaktiot syys-lokakuussa 2008. Suurten likviditeettireservien lisäksi pankit rajoittavat riippuvuuttaan lyhyestä rahoituksesta ja kattavat erääntyviä jälleenrahoitustarpeitansa jo etukäteen, jolloin ne eivät ole niin alttiita markkinoiden sokkireaktioille.

Suomessa talletusrahoituksen voimakas kasvu jatkui syksyllä

Suomessa pankkien talletuskanta alkoi kasvaa jo kriisin alkuvaiheessa syksyllä 2007 aiempia vuosia selvästi reippaammin, kun sijoittajat etsivät varmoja sijoituskohteita. Kasvu jatkui edelleen voimakkaana syksyn 2008 aikana, vaikka prosentuaalinen kasvu hidastuikin edellisestä vuodenvaihteesta. Talletusten määrä oli joulukuussa 107 miljardia euroa (vuosikasvu +12,9 %)¹. Erityisesti vaa-dittaessa maksettavat talletukset olivat kasvussa. Talletus-rahoitus on edelleen markkinaehtoista rahoitusta edullisempaa. Yli puolet talletuksista on käyttelytileillä, joiden alhaiset korot pitävät talletusrahoituksen kokonaiskustannukset alhaisina.

Talletuksilla katettiin vuoden lopussa keskimäärin 76 % talletuspankkien saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä. Useilla pankeilla, kuten paikallispankeilla, talletus-rahoituksen merkitys on vieläkin suurempi. Tunnusluku kääntyi vuoden 2008 syksyllä nousuun monen vuoden laskevan trendin jälkeen, kun antolainauksen kasvu hidastui. Talletusrahoitusta voidaan pitää markkinarahoitusta vakaampana rahoituslähteenä silloin, kun tallettajien luottamus rahoitusjärjestelmään on hyvä ja talletusten suoja-järjestelmä toimii hyvin. Talletusten suuri osuus pienentää tällöin pankkien alttiutta markkinahäiriöille.

Pitkäaikaisen markkinaehtoisen rahoituksen hinta pysynyt korkeana

Suomalaisten pankkienkin pitkäaikaisen rahoituksen saatavuus huonontui merkittävästi syksyllä, mutta saatavuus on parantunut alkuvuoden aikana. Pitkäaikaisen rahoituksen huomattavan korkean hinnan vuoksi joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskuja tehtiin vain vähän alkusyksystä ja loppuvuonna ei juuri lainkaan. Erääntyneitä emissioita on korvattu vain osin pitkällä rahoituksella. Suomalaisilla pankeilla ei ole ollut akuuttia tarvetta hankkia pitkäaikais-ta rahoitusta hyvän talletuskehityksen vuoksi. Talletus-pankkien joukkovelkakirjalainojen kanta oli joulukuussa 15,8 miljardia euroa (vuosimuutos -8 %). Suomen valtion takauksia joukkovelkakirjalainoille ei toistaiseksi ole käytetty varainhankinnassa.

Kiinnitysluottopankkien kautta hankitun rahoituksen merkitys on korostunut luottokriisissä. Myös kiinteistö-vakuudellisilla katetuilla joukkovelkakirjalainoilla (covered bond) hankitun rahoituksen hinta on noussut, mutta suhteessa vakuudettomiin joukkovelkakirjalainoihin huomattavasti vähemmän. Katetuilla kiinteistövakuudellisilla joukkovelkakirjalainoilla on tyypillisesti hankittu erittäin pitkää rahoitusta, mutta viimeisen vuoden aikana tehtyjen emissioiden maturiteetti on lyhentynyt pariin vuoteen tai jopa alle. Tämän rahoituksen osuus kasvanee edelleen asuntolainojen rahoituksessa. Rahoituksen osuus on jo varsin merkittävää, sillä noin kymmenesosa asuntolainoista on kiinnitysluottopankkien taseissa.

Lyhyen rahoituksen osuus kasvoi syksyllä

Voimakas talletuskasvu on pienentänyt tarvetta hankkia markkinaehtoista rahoitusta. Lyhytaikaista rahoitusta hankittiin pääasiassa sijoitustodistuksilla, joiden kysyntä pysyi voimakkaana. Sijoitustodistusten kanta oli joulukuussa 40 miljardia euroa (vuosimuutos +14 %). Suomalaiset pankit saavat edelleen lyhytaikaista rahoitusta edullisesti.

Markkinaehtoisen rahoituksen maturiteetti on lyhentynyt kriisin aikana, mutta loppusyksyllä kehitys tasaantui hie-man. Liikkeeseenlasketut joukkovelkakirjalainat ovat olleet juoksuajaltaan aiempaa lyhyempiä, mikä myös on vaikuttanut rahoituksen keskimaturiteettiin. Talletuspankkien yleiseen liikkeeseenlaskettujen joukkovelkakirjalainojen kannasta vuoden sisällä erääntyviä oli vuoden lopussa 32 %. Sijoitustodistukset ovat lyhyttä, alle vuoden rahoitusta. Kaikista liikkeeseenlasketuista velkakirjalainoista 51 % oli kolmen kuukauden sisällä erääntyviä. Vastaavat luvut olivat kesäkuussa 80 % ja 39 %.

Markkinaehtoisen rahoituksen maturiteetin lyheneminen kasvattaa rakenteellista rahoitusriskiä, koska rahoituksen uudistamisriski kasvaa. Pitkäaikaisen rahoituksen riittävästä osuudesta on huolehdittava, vaikka markkina-tilanne onkin haastava. Myös markkinaehtoisen rahoituksen instrumentti-kohtaisella ja maantieteellisellä hajauttamisella vähennetään rahoituksen uudistamiseen liittyviä saatavuus- ja hintariskejä.

Pankit ovat varautuneet epävarman tilanteen jatkumiseen kasvattamalla likviditeettireservejä

Viranomaisraportoinnista laskettava kuukauden rahoitus-vaje, eli kuukauden sisällä erääntyvien kassavirtojen erotus, on pienentynyt syksyn aikana. Suomalaisten pankkien yhteenlaskettu kuukauden rahoitusvaje oli joulukuussa reilut 8 miljardia euroa. Likviditeettitilanne pankeissa on säi-

¹ Lähde Suomen Pankki, Rahoitusmarkkinat Tilastokatsaus 2/2009

1.4.2009

lynyt hyvänä, koska voimakas talletuskasvu on parantanut maksuvalmiutta ja likvidien varojen reservejä on kasvatettu edelleen syksyn aikana. Käteisten varojen ja erilaisten keskuspankkirahoitukseen oikeuttavien saamistodistusten määrä nousi joulukuussa yli 16,5 miljardiin euroon.

Pankit ovat lisäksi kiinnittäneet huomiota keskuspankkivakuuksien riittävyyteen selvittämällä mm. valmiuksia arvopaperistaa asunto- ja muita luottoja sekä käyttää yritysluottoja keskuspankkirahoituksen vakuuksina. Markkinoiden likviditeetin säilyessä heikkona on tärkeää, että pankeilla on puskurina likvidejä, vähäriskisiä arvopapereita, joita voidaan tarvittaessa nopeasti muuttaa rahaksi tai joita vastaan voidaan hankkia vakuudellista rahoitusta.

Talletuskasvu on vähentänyt pankkien riippuvuutta markkinaehtoisesta rahoituksesta. Pankit ovat hyvän talletuskehityksen tukemana pystyneet säilyttämään monipuolisen rahoitusrakenteen, vaikka markkinaehtoisen rahoituksen maturiteetti on lyhentynyt. Pankit ovat valmistautuneet tilanteen edelleen pitkittymiseen ja huomioivat epävarman markkinatilanteen riskit likviditeettiriskin hallinnassa. Suuret likvidien varojen reservit ovat olleet pankeille turva markkinoiden vakavia häiriöitä vastaan.

Lisätietoja antaa

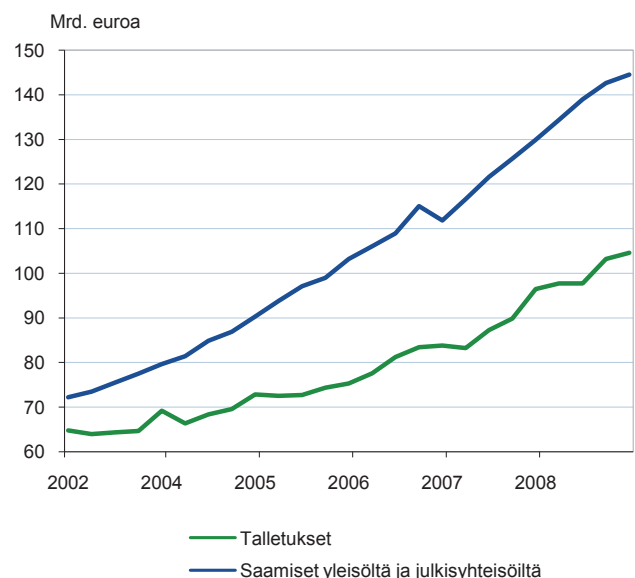
pankkitarkastaja Meri Rimmanen,
puhelin 010 831 5379

LIKVIDITEETTIRISKI

Likviditeettiriski jakautuu pitkäaikaiseen, rakenteelliseen rahoitusriskiin ja lyhytaikaisten kassavirtojen epätasapainosta syntyvään maksuvalmiusriskiin. Pitkäaikaista, rakenteellista rahoitusriskiä seurataan arvioimalla, kuinka paljon taseen varoja ja erityisesti antolainausta on rahoitettu talletuksilla ja markkinaehtoisilla velkälähteillä.

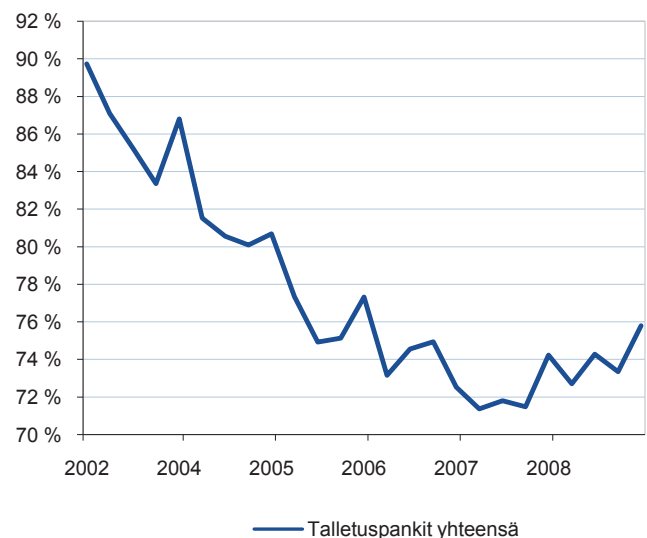
Lyhytaikaisen maksuvalmiusriskin mittaaminen perustuu maturiteettiluokittaisten tuloista ja menoista aiheutuneiden kassavirtojen erotukseen. Kassavirtojen laskennassa otetaan huomioon myös taseen ulkopuoliset erät. Tämä maturiteettiepätasapainosta syntyvä erotus osoittaa sen määrän, joka pankin on joko sijoitettava tai rahoitettava saamisten ja velkojen erääntyessä kussakin maturiteettiluokassa.

Talletukset ja saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä, miljardia euroa

Lähde: Finanssivalvonta.

Talletukset prosenttia saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Lähde: Finanssivalvonta.

1.4.2009

Rahastoyhtiöiden kannattavuus heikkeni

Rahastopääomien alamäki pysähtyi alkuvuodesta

Sijoitusmarkkinoilla vallinnut epävarmuus heijastui myös rahastotoimintaan. Vuonna 2008 rahastopääomat pienenevät noin 37 %:lla 41,3 miljardiin euroon. Yli puolet rahastopääomien pienentymisestä johtui arvopaperikurssien laskusta. Osakerahastoissa kurssivaikutuksen osuus rahastopääomien muutoksesta korostui ja oli yli 80 %. Vastaavasti korkorahastojen supistumisesta lunastukset selittivät yli 80 %. Lunastukset kohdistuivat erityisesti lyhyen koron rahastoihin.

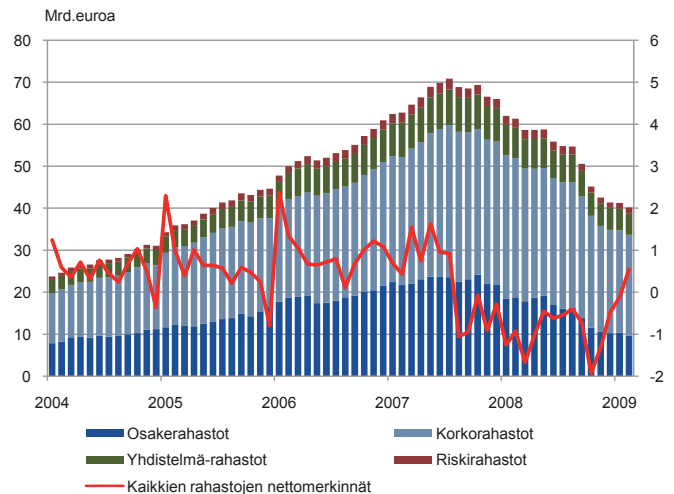
Korkorahastot ovat edelleen suurin rahastoluokka. Korkorahastojen osuus rahastopääomista on noussut noin 60 %:iin (51,5 % v.2007). Osakerahastojen osuus rahastopääomista laski noin 25 %:iin (33 % v.2007). Vuoden aikana laskivat eniten kehittyvien markkinoiden rahastot, joiden arvo aleni 70 %.

Alkuvuonna rahastopääomien supistuminen näyttäisi pysähtyneen vuoden lopun tasolle. Helmikuussa nettomerkinnot kääntyivät ensimmäistä kertaa positiivisiksi sitten kesän 2007, kun osakerahastot keräsivät uutta pääomaa. Kurssikehitys kuitenkin kumosi merkintöjen vaikutukset rahastopääomiin ja pääomat jäivät edellisen kuukauden tasolle.

Pääomamarkkinoiden tilanne sekä osake- että korkopuolella jatkuu edelleen epävarmana ja ennusteet tulevas- ta kehityksestä vaihtelevat. Rahastopääomien kehittyminen seuraa tiiviisti yleistä markkinatilannetta. Epävarma markkinatilanne näkyy vahvasti korkosijoitusten luottoriskeissä ja hinnoittelussa ja siten myös korkorahastojen pääomien kehityksessä.

Rahastoala on pyrkinyt vastaamaan korkosijoittajien tiedonsaantitarpeisiin mm. siten, että Suomen sijoitusrahastoyhdistys on julkistanut helmikuussa 2009 siirtyvän- sä lyhyen koron rahastojen raportoinnissa soveltamaan tarkempaa luokittelua. Lyhyen koron rahastoista rahamarkkinarahastoiksi luokiteltavien rahastojen sijoitusten keskimääräinen juoksuaika pitää olla alle 120 päivää ja vähintään 75 % sijoituksista tulee olla luottoluokitukse- taan luokkaa A tai korkeampi. Yksiselitteistä rahamarkkina- rahaston määritelmää ei markkinoilla kuitenkaan vielä ole ja rahamarkkinarahaston määritelmästä keskustellaan myös eurooppalaisten arvopaperivalvojen yhteistyöelimestä.

Suomessa rekisteröityjen sijoitusrahastojen koko rahastotyypeittäin ja nettomerkinnot

Lähteet: Helsingin Pörssi ja Suomen sijoitusrahastoyhdistys.

Rahastopääomien pieneneminen näkyi rahastoyhtiöiden palkkiotuotoissa

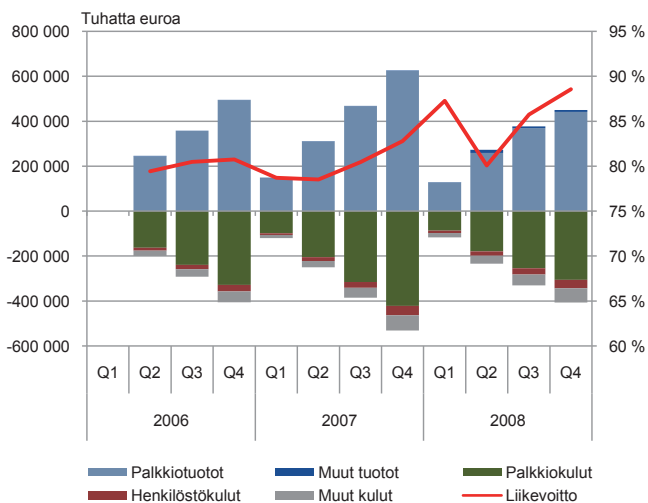
Suomalaisia rahastoyhtiöitä oli vuoden 2008 lopussa 30, joista yhdeksän tarjosi myös omaisuudenhoitopalveluja. Rahastoyhtiöiden palkkiotuotot olivat vuoden 2008 lopussa noin 30 % alhaisemmat kuin vuotta aiemmin. Tuottojen kehitys on linjassa rahastopääomien kehitykseen vastaavana ajanjaksona. Erityisen heikko palkkiotuottojen kertymä oli vuoden viimeisellä kvartaalilla. Kehityksen taustalla olivat loppusyksyn suuret lunastukset.

Kymmenen rahastoyhtiön liike-tulos oli tappiollinen, näistä kahdeksan harjoitti myös omaisuudenhoitoa. Rahastoyhtiöiden kumulatiivinen liikevoitto laski huomattavasti enemmän kuin tuotot johtuen yhtiöiden kiinteästä kulurakenteesta. Tuottokehityksen epävarmuus lisää jatkossa paineita kulujen sopeuttamiseen.

Yhtiötasolla kannattavuudessa oli huomattavia eroja. Omaisuudenhoitoa harjoittavien rahastoyhtiöiden yhteenlaskettu liike-tulos oli negatiivinen, mikä vaikutti koko sektorin kannattavuuteen. Tappioita kasvattivat rahastopääomien alentumisen lisäksi omaisuudenhoidossa olevien varojen supistuminen. Rahastoyhtiöiden kumulatiivinen kannattavuus heikentyi liikevoittoprosentilla mitattuna noin 17 %:sta vajaaseen 10 %:iin.

1.4.2009

Palkkiotuotot, muut tuotot, palkkiokulut, henkilöstökulut, muut kulut, kulut/tuotot suhdeluku

Lähde: Finanssivalvonta.

Sijoituspalveluyritysten toimintaympäristö edelleen haasteellinen

Kannattavuus heikkeni vuoden aikana

Sijoituspalvelutoiminnan¹ tuotot laskivat vuoden 2008 aikana noin 20 % lähes 300 miljoonasta eurosta 250 miljoonaan euroon. Vähiten tuottoja kertyi vuoden kolmannella kvartaalilla. Tosin vuoden viimeisen kvartaalin yhteenlaskettuja tuottoja kasvattivat uudet toimijat, jotka raportoivat ensimmäistä kertaa joulukuussa. Ilman näitä tuotot olisivat pysyneet edellisen kvartaalin tasolla.

Tuottojen kehityksessä oli suurta vaihtelua toimijoiden välillä. Vaikeasta markkinatilanteesta huolimatta kuuden (n. 10 %) yhtiön tuotot nousivat vertailuvuodesta. Pääosin nämä yhtiöt olivat uusia pienen volyymin yhtiöitä, joilla vertailuajankohdan luvut olivat alhaiset. Vastaavasti eniten tuottoja menettivät pienet omaisuudenhoitoa harjoittavat yhtiöt, joiden toiminta on keskittynyttä asiakkaiden ja/tai tuotteiden suhteen. Lisäksi omaa kaupankäyntiä harjoittavat yhtiöt menettivät tuottojaan.

Edelleen suurin osa palkkiotuotoista saadaan omaisuudenhoidosta (n. 60 % kaikista palkkiotuotoista). ”Muut palkkiotuotot” ovat jatkaneet kasvamistaan ja edustivat vuoden 2008 lopussa jo 25 % palkkiotuottojen kokonaismäärästä. ”Muita palkkiotuottoja” ovat mm. sijoitusneuvonnasta sekä yritysjärjestelyistä saadut tuotot. Suurin osa uusista toimijoista saa palkkiotuottoja muusta kuin omaisuudenhoidosta tai arvopaperinvälityksestä, tämä nostaa ”muiden tuottojen” osuutta kokonaispalkkiotuotoista.

Samaan aikaan, kun tuotot laskivat n. 20 %, pieneni yhteenlaskettu liikevoitto yli 50 %. Yhtiöiden kiinteä kulu-rakenne söi kannattavuutta suhteessa enemmän kuin tuottojen supistuminen. Vuoden 2008 lopussa kumulatiivinen liikevoittoprosentti oli n. 22 %, kun se edellisen vuoden lopussa oli n. 41 %.

Tappiollisen vuosituloksen teki 16 yhtiötä, näistä puolet teki vertailuvuotena positiivisen tuloksen. Tappiot olivat euromääräisesti melko pieniä ja pääsääntöisesti tappiollisten yritysten omien varojen ylijäämä riittää kattamaan myös tulevia tappioita.

¹ Sijoituspalvelutoiminnan tuotoissa on mukana ainoastaan sijoituspalveluyritysten tuotot (mukana eivät ole luottolaitosten sijoituspalveluista saadut tuotot eivätkä omaisuudenhoitoa harjoittavien rahastoyhtiöiden tuotot)

Pääomavaatimukset täyttyivät edelleen

Omaisuudenhoitoa harjoittavien rahastoyhtiöiden tulee täyttää sijoitusrahastolaista tulevien vaatimusten lisäksi myös Basel II:n edellyttämät pääomavaatimukset. Näiden rahastoyhtiöiden tulee allokoita omia varoja luotto-, markkina- sekä operatiiviselle riskille.

Kaikki rahastoyhtiöt täyttivät niille asetetut pääomavaatimukset. Omat varat olivat riittävät sekä sijoitusrahastolain että Basel II:n vaatimuksiin nähden, eikä omien varojen määrässä tai laadussa ole tapahtunut olennaista muutosta. Omat varat ovat ensisijaisia.

Rahastoyhtiöt, joiden omien varojen ylijäämä oli joko toteutuneisiin tappioihin nähden tai euromääräisesti alhainen, ovat pääsääntöisesti osa konsernia ja siten kuuluvat emon vakavaraisuudenhallinnan piiriin.

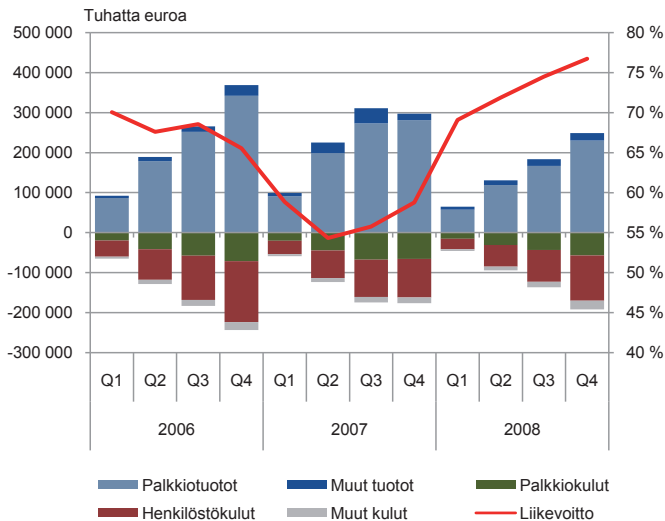
Eniten rahastoyhtiöiden tuli varata omia varoja operatiivisen riskin kattamiseen. Tuottojen pienentyessä operatiivisen riskin omien varojen vaade tulee pienentymään. Vuoden 2008 lopussa alhaisin vakavaraisuussuhdeluku Basel II:n piiriin kuuluvissa rahastoyhtiöissä oli 15 %.

Lisätietoja antaa

rahoitusanalytikko Sinikka Loponen,
puhelin 010 831 5278.

1.4.2009

Palkkiotuotot, muut tuotot, palkkiokulut, henkilöstökulut, muut kulut, kulut/tuotot suhdeluku

Lähde: Finanssivalvonta.

Yhteenlaskettu tappiopuskuri pysynyt melko vakiona

Sijoituspalveluyritykset ovat noudattaneet uusia vakavaraisuusvaatimuksia vuoden 2008 alusta lähtien. Omien varojen vähimmäisvaatimus koostuu luotto-, markkina- ja operatiiviselle riskille allokoitavasta osuudesta. Suhteellisesti eniten omia varoja tuli varata operatiiviselle riskille (osuus noin 70 % omien varojen vähimmäisvaatimuksesta 31.12.2008).

Lisäksi yhtiöillä tulee olla lisäpuskuri, joka kattaa ne yhtiön toimintaan vaikuttavat olennaiset riskit, jotka jäävät yllä mainittujen riskialueiden ulkopuolelle. Sijoituspalveluyrityksille tyypillinen pilari 1 -laskennan ulkopuolelle jäävä riskialue on keskittymäriski.

Kaikki toimijat täyttivät omien varojen vähimmäisvaatimukset vuoden 2008 lopussa. Yhteenlaskettu tappiopuskuri eli omien varojen ylijäämä oli noin kolminkertainen suhteessa omien varojen vähimmäisvaatimukseen. Hajonta yhtiöiden välillä on erittäin suurta. Vuoden 2008 lopussa kahdeksalla yhtiöllä vakavaraisuussuhde oli pienempi kuin 12 %. Valtaosa näistä alhaisen tappiopuskurin yhtiöistä kuuluu konserniin ja sitä kautta konsernin vakavaraisuudenhallinnan piiriin.

Markkinoiden epävarmuus lisää paineita kulujen leikkaukseen

Sijoituspalveluyritysten kannattavuus riippuu palkkiotuottojen kehityksestä. Tuottokehityksen jatkuessa epävarmana, paineet kiinteiden kulujen sopeuttamiseen kasvavat. Heikentyvät tulokset heijastuvat tappiopuskurin määrään, tällöin sekä taseen merkitys että pääomasuunnitelman toimivuus korostuvat. Toisaalta tuottojen pienentyessä operatiivisen riskin vaatimus alenee, mikä osittain kompensoi heikentyneiden tulosten pienentämiä omia varoja.

Sijoituspalveluyritysten lukumäärä kasvaa edelleen

Sijoituspalveluja voivat tarjota kotimaiset luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset tai omaisuudenhoitoa harjoittavat rahastoyhtiöt. Lisäksi ulkomaiset luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset voivat tarjota sijoituspalveluja joko rajan yli tai Suomessa sijaitsevasta sivukonttorista käsin. Kotimaisia sijoituspalveluyrityksiä oli vuoden 2008 lopussa yhteensä 48 kpl (37 kpl 31.12.2007). Lisäksi sijoituspalveluita tarjosi kolme Suomessa toimivien ulkomaisten sijoituspalveluyritysten sivukonttoria.

Sijoituspalveluyritysten määrä tulee edelleen kasvamaan seuraavien kuukausien aikana uusien toimilupien myötä. Uudet yritykset ovat pääasiassa sijoitusneuvoja.

Lisätietoja antaa

rahoitusanalyttikko Sinikka Loponen,
puhelin 010 831 5278.